

SİYASAL: Journal of Political Sciences

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Bir Siyasi İletişim Stili Olarak Popülizm:

Akp'nin Popülist Siyasal Söyleminin Karşılaştırmalı Analizi

Alper Bulut¹

Nurhan Hacıoğlu²

Öz

Bu çalışmanın ana amacı Türkiye'de siyasi söylemde var olan popülizmin derecesini ve türlerini sayısal veriler kullanarak test etmektir. Bu amaç doğrultusunda AKP, CHP ve MHP'nin siyasi söylemleri haftalık meclis grup konuşmaları üzerinden karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Popülist partiler genellikle muhalefette olan partiler olmasına karşın, iktidara gelen popülist partilerin düzen karşıtı söylemlerini iktidarları döneminde kullanmadıkları görülmektedir. Türkiye'de ise 16 yıldır iktidarda olan AKP'nin söylemlerinin popülist özellik gösterdiği iddia edilmektedir. Bu durum popülizm literatüründe AKP'nin farklı bir örnek olarak ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda AKP'nin siyasi söylemleri seçilen diğer iki partinin söylemleriyle kıyaslanarak siyasi söylemde popülizmin yeri ve diğer iki partinin söylemlerinin zaman içerisinde AKP'nin söylemlerine benzeyip benzemediği analiz edilmiştir. Çalışmada otuz adet grup konuşması sayısal el kodlaması yöntemiyle kodlanarak partilerin popülist söylemlerinin sıklık ve derecesine ilişkin veriler elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar AKP'nin özellikle dış politika popülizmi ve İslami popülizme sıkça başvurduğunu ve uzun yıllardır iktidarda olmasına rağmen düzen karşıtı popülist söylemleri muhalefet partileri kadar sık kullandığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Türkiye • Popülizm • Siyasi söylem • AKP • Siyasal İslam

Populism As A Political Communication Style: A Comparative Analysis of AKP's Political Discourse

Abstract

This study, through quantitative analysis, aims to investigate the level and kind of populism in modern Turkish political discourse. In this regard, the rhetoric of the AKP, CHP and MHP (Justice and Development Party, Republican People's Party, and Nationalist Movement Party, respectively) were comparatively analyzed using parliamentary group speeches in the TGNA (Turkish Grand National Assembly). Populist parties are typically opposition parties that, once in power, cease their anti-establishment rhetoric. In Turkey, however, the AKP has ruled the country for 16 years, all the while maintaining its populist style. This makes the party an outlier. It is in this context, then, that we have analyzed and compared AKP's political discourse with the two other parties, in order to measure their levels of populism and how the three resemble or differ from each other. For the study, sixty parliamentary group speeches were coded using quantitative hand-coding procedures, and data that measured the level and frequency of their populist discourse were gathered. According to the findings, AKP engages in a high level of populist discourse, yet components of its populist rhetoric are significantly different than MHP and CHP. The results show that the AKP uses Islamist and foreign policy populism more frequently than other two parties. The party also uses, anti-establishment populist discourse almost as frequently as the actual opposition parties.

Keywords

Türkiye • Populism • Political discourse • AKP • Political İslam

1 Sorumlu Yazar: Alper Tolga Bulut (Dr. Öğr. Üyesi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler, Trabzon, Türkiye. Eposta: atbulut@ktu.edu.tr

2 Nurhan Hacıoğlu (Doktora Öğrencisi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler, Trabzon, Türkiye. Eposta: nurhanhacioglu@icloud.com

Atf: Bulut, A. T. ve Hacıoğlu, N. (2018), Bir siyasi iletişim stili olarak popülizm: Akp'nin popülist siyasal söyleminin karşılaştırmalı analizi. *SİYASAL: Journal of Political Sciences*, 27(2), 187-219. <http://dx.doi.org/10.26650/siyasal.2018.27.2.0009>

Extended Summary

Despite a rich and growing body of populist literature, most research on the topic tends to focus on Western European democracies. In this study we take a first step in quantitatively analyzing the populist behavior of the principal Turkish political parties, AKP, CHP, and MHP. We focus on the following questions:

- What does AKP's populist rhetoric entail?
- What are the differences and similarities between Turkey's top three political parties' populist strategies?
- Which dimensions of populism are most frequently used by AKP and the opposition parties?

Populist rhetoric can change based on the political system and location of the party within the political spectrum. Since populist parties are usually in the opposition, they are more likely to use anti-establishment rhetoric. However, once these parties assume power and form the government, they tend to modify their strict behavior and become more mainstream. The fact that Turkey's governing AKP, which has been in power for 16 years, is increasingly becoming more populist is very interesting and requires scholarly attention (Yabancı, 2016)

There are three main approaches in terms of defining populism:

1. First approach presents populism as a type of political organization. For instance, Western European populist movements are characterized as loosely organized, with strong and charismatic leaders at the top.
2. A second approach regards populism as a political style. As Canovan (1999) argues, populist politicians capitalize on popular distrust of politicians' lack of clarity and bureaucratic jargon. They pride themselves on being direct and simple.
3. Finally populism can also be conceptualized as a thin centered ideology or discourse.

Based on this framework three features of populism can be identified:

1. First, populism almost always refers to "the people." Populist leaders justify their actions by appealing to the popular will and doing what is best "for the people."
2. Second, populism has a strong anti-elite aspect. It creates a divide between "the people" and the "elites" who work against their interests
3. Finally it excludes certain segments (such as elites, bureaucrats) of the society from "the people."

In their seminal study, Jagers and Walgrave (2007) examine populism in Belgium between 1999-2001 and follow three steps in order to explain populist policies in Western democracies.

First, the authors define populism as a “political communication style” by conceptualizing it as a political style which displays proximity of the people, while at the same time taking an anti-establishment stance. Therefore, this communication style stresses the homogeneity of the people and excludes specific population segments. Second, by defining populism as a communication style, the authors transform a vague concept into a useful one that can be measured and studied. Finally, based on this operational definition the authors conduct a comparative discourse analysis of the political party broadcasts (of six parties) for a period of three years.

This study follows Jagers and Walgrave (2007) in coding populist rhetoric and compares AKP with two other parties: center-left CHP and the far-right MHP. We use the parliamentary group speeches of each party to measure the level of populism. Based on Jagers and Walgrave’s framework, we focus on two aspects of populism. The first aspect is thin populism which is making reference to the people. This aspect ensures that the people relate to the populist party or politician. The thick aspect of populism, on the other hand, comes closer to classic concept of populism by (a) referring to the people, (b) promoting anti-establishment ideas and (3) excluding certain population categories.

We measure populism in Turkish politics by focusing on the parliamentary group speeches of three major political parties between 2014 and 2017. For each party we have selected five speeches in each year (the speeches were randomly selected in a way that ensured even distribution across the year) which gave us a total of 60 parliamentary group speeches. Every speech has been hand-coded (at the sentence level) according to its populist content. More specifically, we have identified sentences that refer to “the people” and coded them as thin populism. We have also content-coded the sentences according to the thick populism index which involves anti-state, anti-politics and anti-media dimensions. Finally, we have identified and added two more dimensions to the populism index which is relevant to the Turkish case. In terms of thin populism, we have added a dimension of Islamic populism in order to reflect the populist use of religion in Turkish politics. Second, we have added a fourth dimension to the thick populism index which is foreign policy populism.

Our results indicate that populism is a widespread phenomenon in Turkish politics. The right-wing MHP seems to be a textbook case of a populist party whereas CHP uses populism considerably less than AKP and MHP. AKP, on the other hand, stands out as a very interesting case. First, although the party has been in power for sixteen years, it still effectively uses populism similar to opposition parties. Second, AKP uses Islamic and foreign policy populism significantly more than opposition parties. These results have important implications in terms of understanding the dynamics of party competition and political communication in Turkey.

Popülizm ile ilgili yapılan çalışmaların gün geçtikçe artıyor olmasına rağmen kavramın herkes tarafından kabul gören bir tanımı hala mevcut değildir. Bu durum şüphesiz popülizmin doğasından kaynaklanmaktadır. Popülizm ortaya çıktığı yerdeki mevcut düzen eleştirisini (elit karşıtı) halka hitap aracılığıyla yapmaktadır. Bu bakımdan popülizm liberalizm, sosyalizm veya milliyetçilik gibi ideolojilerde olduğu gibi dünyanın her yerinde aynı duruma karşı gelişmiş bir kavram değildir (Canovan, 1999). Bunun yerine ortaya çıktığı yerdeki mevcut sistem ne ise ona karşı gelişir ve başka ideolojilerle birleştirilebilmektedir (Mudde, 2004).

Popülizmin bu doğası kavramın yaygın olarak üç farklı tanım etrafında şekillenmesine neden olmaktadır. Kavram; siyasi organizasyon stili, siyasi iletişim stili veya “zayıf-merkezli” (thin centered) ideoloji olarak tanımlanmaktadır. Bu üç tanım öz itibarıyla birbiriyle çelişmemekte, kavramın iki temel elementi olarak “halk” ve “elitler”i kabul etmektedir. Tanımlara farklılık katan nokta popülist parti ve liderleri popülist kılan temel nedenin ne olduğu konusunda fikir birliğinin olmaması ve popülist aktörlerin dünyanın farklı yerlerinde farklı özellikler göstermesi, dolayısıyla da tanımların bu duruma bağlı olarak farklılık içermesidir (Mudde, 2004). Bu bağlamda popülizmi zayıf-merkezli ideoloji olarak kabul edenler popülizmin “halk” ile “elitler” arasındaki düşmanlık ilişkisine odaklandığını ve ortaya çıktığı yere bağlı olarak farklı ideolojilerle birleştirilebildiğini öne sürmektedirler (Albertazzi ve McDonnell, 2008; Hawkins, 2010, 2009; Mudde, 2007, 2004; Stanley, 2008). Popülizmi siyasi organizasyon stili olarak tanımlayanlar, popülizmin karizmatik bir lider etrafında şekillenen siyasi bir organizasyon şekli olduğunu ileri sürmektedirler (Taggart, 1995).

Bu çalışmada da benimsenmiş olan üçüncü tanımına göre popülizm bir siyasi iletişim stilidir. Siyasi iletişim stili olarak kabulü popülizmin diğer iki tanımdaki özelliklerini yadsımamakla birlikte popülizme ölçülebilir olma özelliği katmaktadır (Canovan, 1999; Jagers ve Walgrave, 2007; Rooduijn 2009a). Bu bağlamda popülist siyasi aktörler halk, milli irade gibi kavramları referans alarak mevcut düzen eleştirisi yapmaktadır. Bu doğrultuda popülizm siyasi aktörlerin kullandıkları dilde gizlidir. Popülist siyasi aktörler halkın çıkarlarının yozlaşmış elitler tarafından görmezden geldiğini bu durumun da toplumun refah düzenini bozduğunu öne sürerek yerleşik kurum ve mevcut elitleri popülist söylemlerinin “öteki” kısmına yerleştirmektedirler (Albertazzi ve McDonnell, 2008).

Popülist özellik gösteren siyasi aktörlerin dünya siyasi tarihinde yeni bir olgu olduğunu ileri sürmek yanlış olacaktır. Ancak özellikle 20. yüzyılın

ikinci yarısı ile birlikte popülizmin yeni bir boyut kazanarak belirgin hale geldiği görülmektedir. 21. yüzyılın başları itibariyle popülizmin artık dünya siyasi hayatında radikal bir durum olarak görülmeğe çıkararak normalleştiği görülmektedir. Bu bağlamda, Mudde popülist partilerin artık yeni bir parti ailesi olarak siyasal hayatta yer bulduklarını ve ana akım partiler haline geldiğini savunmaktadır (Mudde, 2004). Bu yeni parti ailesi arasında ülkeden ülkeye göre değişen “biz” ve “onlar” kavramları olabilmekle birlikte iki ülkenin popülist partileri arasında fikir ve söylemsel farklılıklar görülmektedir.

Batı Avrupa’ya 1960 sonrası yapılan işçi göçleri ilerleyen yıllarda popülist hareketlerin ortaya çıkmasının bir nedenini oluşturmuştur. Bu bağlamda Avrupa’da popülist parti ve liderlerin temel argümanları göçmenlerin ülkeye getirdikleri sosyal, ekonomik ve siyasal sorunlardan oluşmaktadır. Avrupa’da popülist partiler göçmenlerin Avrupa kültürüne uyum sağlayamadıklarını bu yüzden sosyal yapıyı bozarak yerli kültüre zarar verdiklerini öne sürmektedirler. Göçmenlerin genel olarak Müslüman topluluklardan oluşuyor oluşu özellikle 11 Eylül sonrası Batı toplumunda artan islamofobiyle popülist söylemlerin sertlik kazanmasına neden olmuştur (Kessel, 2011). Avrupalı popülist partilerin bir diğer argümanı göçmenlerin nüfus artışının yerli halka göre fazla olmasından dolayı Avrupa’nın nüfus dağılımının olumsuz yönde etkileneceği ve Avrupa’nın giderek Avrupa kültüründen uzaklaşacağıdır. Bununla beraber göçmenlerin Avrupa ülkelerine yerleşerek aile üyelerinin burada yaşamaya devam etmeleri yerli halkın iş bulma imkanını olumsuz yönde etkilemektedir (Lloyd, 2003). Bütün bu nedenler doğrultusunda Avrupa’daki popülist partiler “biz/halk” algılarını Avrupa’nın yerli, aynı dili konuşan aynı çıkarları paylaşan insanları ekseninde oluşturmakta “ötekiler” algısını ise halkın bu yapısını tehdit eden “tehlikeli ötekiler” etrafında şekillendirmektedir. Bu ortak noktalar ile birlikte bazı popülist partilerin Yahudi düşmanlığı, etnik ve dini ayrımlar üzerinden popülist söylemlerini gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Türkiye’de popülizm yeni ortaya çıkmış bir kavram olmaktan uzaktır (Toprak, 2013). Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte siyasi aktörlerin halka ulaşmak ve politikalarını meşru zemine oturtmak için kullanmayı seçtikleri siyasi bir iletişim stili olmuştur. Ancak tek parti döneminde uygulanan popülist söylem ve politikalar günümüz popülizm anlayışından farklıdır. Tek parti döneminde uygulanan popülizm anlayışının dünyada başka bir örneği olmayan kendine özgü bir yapısı mevcuttur (Toprak, 1992). Bu dönemde kullanılan popülist söylem aracılığıyla yeni kurulmuş olan devletin yapmak istediği sosyal ve siyasal reformların halk tarafından kabul edilmesini sağlamak amaçlanmıştır. Türkiye’de popülizmin bugünkü literatürde geçen karşılığıyla vuku bulması Demokrat Parti (DP)

döneminde olmuştur. Bu dönemden sonra popülist söylem her dönem farklı siyasi aktörler tarafından kullanılmıştır. İslam'ın siyasi bir din olma özelliği göstermesi dolayısıyla tek parti döneminde benimsenen dinin etkisinin sosyal ve siyasi alandan çıkarılma politikaları halk tarafından benimsenmemiştir (Toprak, 1997). Bu durumun farkında olan DP söylem ve politikalarında ılımlı laiklik politikaları izleyerek halkın güven ve desteğini kazanmıştır. DP dönemi sonrası popülist söylem kullanan siyasetçiler bu algıyı halkın dini ve kültürel özellikleri yoluyla oluşturmuşlardır. DP ve Adalet Partisi (AP) dönemlerinde tek parti döneminin militarist laiklik anlayışının hafiflemesi dolayısıyla bu dönemler dinin popülist söylem kapsamında kullanılması açısından bir geçiş dönemini teşkil etmektedir. 1970'li yıllarla birlikte Türk siyasi hayatında Milli Görüş (MG) partilerinin ortaya çıkışıyla birlikte siyasi söylemde dinin kullanılması normal hale gelmiştir. Milli Görüş partileri benimsedikleri Milli Görüş ideolojisi doğrultusunda politika ve söylemlerine din ekseninde şekil vererek halkla bağlarını bu doğrultuda kurmuşlardır (Gümüşçü ve Sert, 2009). Milli Görüş geleneği içinden gelen Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) Milli Görüş'ün din ekseni politikalarında yumuşamayarak benimsenerek kendilerini “muhafazakâr demokrat” olarak tanımlamışlardır. Bununla birlikte İslamcı siyaset geleneğinden gelen parti dini söylemleri çok etkili bir şekilde kullanmaya devam etmiştir.

Ekonomik ve siyasi krizlerin meydana gelmesi popülist partilerin ortaya çıkışları için gerekli sosyal ve siyasi ortamın oluşmasına neden olmaktadır (Lloyd, 2003). Bu bağlamda 2001 ekonomik krizinin ve siyasi istikrarsızlığın AKP'nin popülist söyleminin oluşmasına zemin hazırladığı görülmektedir. AKP ekonomik ve siyasi krizlerin sebebi olarak mevcut elitleri göstererek ülkenin bu krizlerden kurtulup refaha kavuşmasının kendileri aracılığıyla olabileceğini iddia etmiştir. Bu dönemde parti popülist söylemini anti-Kemalist ve elit karşıtı söylemler temelinde oluşturmuştur (Selçuk, 2016). Aldığı her seçim başarısıyla popülist söyleminin halk tarafından benimsenip onaylandığı gören parti gücünü giderek merkezileştirmiştir. 2010 anayasa referandumu sonrası partinin popülist söyleminde genişleme ve tonunda sertleşme olmuştur. Parti 2010 sonrası dönemde popülist söyleminin “öteki/düşman” kısmına yeni aktörler ekleyerek “biz” algısını yeniden şekillendirmiştir. “Biz/halk” algısını Türk-İslam kimliği sentezinde gerçekleştiren partinin bu dönemde “halk”ın düşmanı olarak gösterdiği gruplar giderek genişleyerek kendisini desteklemeyen ve oluşturduğu “biz” algısına girmeyen tüm muhalif grupları kapsar haline gelmiştir. Meydana gelen bölgesel ve küresel ölçekli olaylar partinin popülist söylemlerine Osmanlı döneminin ihtişamlı dış politikasını eklemesine ve “halk”ı temsil eden partinin Osmanlı zamanındaki dış politikaya dönmesini istemeyen, “halk”ın düşmanı olan “dış güçleri” eklemesine neden olmuştur (Yabancı, 2016).

Popülist söylemin içeriği ortaya çıktığı yere göre ve partinin siyasal hayattaki konumuna göre değişmektedir. Popülist partilerin genel olarak muhalefetteki partiler oluşu devlet karşıtı söylemleri fazlaca kullanmalarına neden olmaktadır. Halkı temsil ettiğini ve millî irade adına konuştuğunu iddia eden popülist partiler genellikle muhalefette kalmaları Canovan (1999)'a göre ilginçtir. Bununla beraber popülist partilerin iktidara gelmeleri durumunda düzen karşıtı söylemleri azalarak ana akım partilerine yaklaştığı görülmektedir. Bütün bu bilgiler ışığında AKP'nin kullandığı popülist söylemde azalma olmadığı gibi aldığı seçim başarılarıyla bu söylemlerini güçlendirme yoluna giden popülist bir iktidar partisi oluşu literatürde ilginç bir örnek teşkil etmektedir (Yabancı, 2016).

Bu çalışmada AKP'nin popülist söylemi Jagers ve Walgrave (2007)'nin yöntemi takip edilerek seçilen diğer iki partinin söylemleriyle karşılaştırılarak ölçülmüştür. Bu ölçüm için veri olarak partilerin belirlenen dönem aralığında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) yaptıkları haftalık grup toplantıları alınmıştır. Popülizmin doğası gereği ortaya çıktığı yere göre söylem geliştiriyor oluşu Jagers ve Walgrave (2007)'nin çalışmalarında popülist söylemi ölçmek için oluşturdukları kategorilere bu çalışmada yenilerinin eklenmesine yol açmıştır. Bu bağlamda popülist siyasi söylemin temel boyutu olan “halka hitap”ın ölçüldüğü “zayıf-popülizm” konseptine Türkiye’de mevcut olan partilerin, özellikle AKP ve Milliyetçi hareket Partisi'nin (MHP) halkla aralarında bağ kurmak için dini terim ve söylemleri kullandıkları göz önünde tutularak İslami popülizm kısmı eklenmiştir. Bununla beraber, Türkiye’de kullanılan popülist siyasi söyleminin boyutunun doğru olarak ölçülebilmesi için özellikle 2010 sonrası dönemde popülist söyleminin “öteki” kısmının bir parçasını oluşturan dış politika popülizmi düzen karşıtı söylemlerin ölçülmesi için oluşturulan “güçlü popülizm” (thick populizm) konseptine eklenmiştir.

Özpek ve Yaşar (2017) Türk dış politikasında, özellikle 2010 referandumu sonrası AKP'nin gücünü konsolide etmesi ve Arap Baharı ile birlikte, giderek artan bir şekilde revizyonist bir tonun hakim olmaya başladığı öne sürmüşlerdir. Bu bağlamda yazarlar özellikle iç siyasette kitleleri populist politikalar ile mobilize edebilme imkanının AKP'ye dış politikada daha rahat hareket edebilme imkanı verdiğini öne sürmektedirler. Bu noktada özellikle AKP'nin medya hakimiyetinin de populist politikalara katkısı ele alınmalıdır. Söz konusu hakimiyet sayesinde parti yönetimi belki de başarısızlık sayılabilecek bir çok dış politika girişimini medya etkisini kullanarak halka “dış güçlere karşı kazanılan zaferler” olarak sunmayı başarmıştır. AKP'nin medya üzerindeki bu hakimiyeti, dış politika popülizmini diğer partilere göre çok daha yoğun kullanabilmesine imkan vermektedir.

Bu bağlamda, 2010 anayasa referandumunu ile gücü merkezileştirme yolunda büyük yol kat eden parti popülist söyleminin “biz” ve “onlar” algısını genişletmiştir (Çınar, 2017). Bu tarihten sonra partinin demokrasi anlayışının değişimiyle birlikte yeni “ötekiler” ve yeni bir “biz” algısı oluşturulduğu görülmektedir. “Biz” algısını Türk-İslam geleneği sentezi üzerinden oluşturan parti yaşanan bölgesel ve küresel olaylarla birlikte popülist söylemlerine dış politikayı ekleyerek “öteki” algısını milletin refah ve düzenini bozmaya çalışan belirli belirsiz “dış güçler” ve onların ülke içindeki destekçileri üzerinden oluşturmuştur (Öktem ve Akkoyunlu, 2016). Bu bağlamda Osmanlı döneminin “göz alıcı dış politika” uygulanan dönemlerine dönülmesi sözü verilerek Osmanlı devlet ve toplum yapısına olumlu atıflar başlamıştır. Bununla birlikte ülke içinde yaşanan siyasal ve toplumsal krizler AKP’nin popülist söyleminin tonunun giderek sertleşmesine neden olmuş ve muhalif seslere karşı sansür ve baskılar artmıştır (Çınar, 2017; Köroğlu, 2016; Yabancı, 2016; Park, 2017).

Bu noktada özellikle İslami populizm ile dış politika popülizminin birbirini besleyen iki tür olduğundan bahsedilebilir. Zira AKP’nin dış politika söylemi sıklıkla mevcut düzenin adaletsizliklerine vurgu yapmanın yanında Osmanlı döneminde kontrol edilen bölgelerdeki barış ve refaha vurgu yapmakta ve İslam inancının “mazlumun yanında olma” ilkesinin sıklıkla altı çizilmektedir. Böylelikle AKP hem İslami popülizmi kullanarak dış politika popülizmine meşruiyet kazandırmakta hem de izlenen revizyonist politikanın olası negatif yansımalarının halk açısından kabul edilebilir hale gelmesini sağlamaktadır.

İlerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak anlatılacak olan yöntem ve metot ile bu çalışmada belirli sorulara cevap bulmak amaçlanmaktadır: AKP’nin popülist söylemi 2014-2017 arası dönemde nasıl bir eğilim göstermektedir? AKP popülist söyleminde İslami terim ve söylemleri ne kadar kullanmaktadır? Düzen eleştirisini AKP belirlenen kategorilerden (devlet karşıtı, siyaset karşıtı, medya karşıtı ve dış politika popülizmi) hangisine veya hangilerine ağırlık vererek ve muhalefette olan diğer iki partiye kıyasla ne yoğunlukta yapmaktadır? Bu bağlamda AKP’nin popülist söyleminin derecesinin anlaşılması için Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve MHP kontrol grubu olarak seçilmiştir.³

Mudde popülizmin artık normal bir durum haline geldiğini ve bu doğrultuda diğer partilerin de popülist söylemi benimsediklerini öne sürmektedir (Mudde, 2004). 2010 ve özellikle 2010 sonrası AKP’nin popülist söyleminin

3 HDP’nin grup konuşmaları sadece multimedya ortamında bulunmakta ve yazılı olarak mevcut değildir. Söz konusu konuşmaları transkript edip metin haline getirecek kaynağa sahip olunmadığından HDP analiz dışı bırakılmıştır.

tonunun sertleştiği kabul edilmektedir (Yabancı, 2016; Çınar, 2017). Bu görüş doğrultusunda AKP'nin popülist söyleminin ne derece arttığı ve bu artışla beraber AKP'nin elde ettiği seçim başarıları sonrası diğer partilerin söylemlerinin 2014-2017 arası dönemde popülist bir özellik kazanmasına neden olup olmadığı sorularına bu çalışmada cevap aranmaktadır. Yukarıda ortaya konulan teorik çerçeve temelinde bu çalışma üç ana hipotez öne sürmektedir:

H1: Türk Siyasetinde zayıf (halkçı popülizm) en yoğun şekilde MHP tarafından kullanılmaktadır.

H2: AKP 16 yıldır iktidarda olmasına rağmen popülist söylemleri yoğun bir biçimde kullanmaktadır.

H3: Diğer iki partiye kıyasla AKP dış politika popülizmi ve İslami popülizmi daha yoğun bir biçimde kullanmaktadır.

Bu sorulara cevap bulmak ve ortaya konulan hipotezleri test etmek amacıyla bu çalışmada öncelikle popülizm kavramının tanımlanmasının zorluğunun nedenlerine ve yapılan tanımlara yer verilerek popülizmin neden siyasi bir iletişim stili olarak kabul edilmesi gerektiği üzerinde durulacaktır. Bunun ardından popülizmi ölçen diğer ampirik çalışmalara örnek verilerek kullandıkları yöntem ve izledikleri yol anlatılacaktır. Daha sonra Türkiye'de AKP'nin popülizm seviyesi meclis grup konuşmaları üzerinden sayısal olarak ölçülerek kontrol grupları olarak tipik bir popülist parti örneği olan MHP ve merkez sol CHP ile karşılaştırılacaktır.

Popülizm: Kavramın Kökenleri ve İlgili Literatür

Özellikle sosyal bilimlerde bazı kavramlar hakkında akademisyenler arasında fikir birliği bulunmamaktadır. Popülizm bu kavramlardan biri olarak farklı akademisyenler tarafından değişik perspektiflerden yorumlanmış ve literatürde farklı tanımlar ortaya çıkmıştır. Popülizm tanımı yapıldığı yere ve zamana bağlı olarak çeşitlilik göstermesi nedeniyle kavramın tanımı üzerinde herkes tarafından kabul edilen bir tanıma yakın gelecekte de ulaşılması zor görülmekte ve bu bağlamda tanımlama hakkındaki tartışmaların devam edeceği öngörülmektedir. Bu nedenle, kavramın netliğe ulaşmamış olması akademik çalışmalarda karışıklığa neden olmaktadır.

Popülizm hakkında yapılan çalışmaların çoğu kavramın tanımlanmasının zorluğunu belirterek başlamakta ve popülizm o çalışmada kullanılan teorik çerçeve temelinde tanımlanmaktadır. Bu çalışma benzer bir yol izleyerek

önce kavramın tanımının yapılmasına dair zorlukların altını çizmektedir. Bu bağlamda çalışmanın bu bölümünde yaygın olarak kullanılan popülizm tanımlarına ve bunlar arasındaki farklara yer verilecek ve popülizm Canovan (1999), Jagers ve Walgrave (2007) gibi akademisyenlerin tanımladığı şekilde “siyasi iletişim stili” olarak kabul edilecektir. Bu noktada, popülizmin “siyasi iletişim stili” olarak kabulünün diğer tanımlarını reddetmek anlamı taşımadığını belirtmek gerekir.

Öncelikle popülizmin tanımının neden çeşitlilik gösterdiğine değinilmesi gerekmektedir. Kavramın literatürde açık bir tanımının olmamasının iki temel nedeninden bahsedilebilir. Birincisi, akademisyenler arasında hangi siyasi fenomenin popülizm kapsamına girdiği konusunda sağlanan fikir birliğinin, bu siyasi fenomenleri popülist kılan özelliğinin ne olduğu noktasında sağlanamamış olmasıdır. Siyasi fenomenin popülist özellik göstermesini farklı nedenlere bağlayan akademisyenler farklı popülizm tanımları kullanmışlardır. İkinci nedeni ise, Canovan’ın da iddia ettiği gibi, popülizmin ortaya çıktığı yere ve zamana göre değişkenlik gösteriyor oluşudur (Canovan, 1999). Bu bağlamda popülizm, liberalizm veya milliyetçilik ideolojilerde olduğu gibi belirli sınırları olan ve dünyanın neresinde ortaya çıkarsa çıksın ilke ve fikirleri benzer olan bir kavram değildir. Popülizm ortaya çıktığı yerdeki mevcut düzen ne ise ona karşı bir söylem geliştirmekte, bu durum ise kavramın genel bir tanımının yapılmasını engellemektedir. Canovan (1999), popülizmi bu nedenle “muğlak bir terim” olarak ifade ederken Pauwles (2011) popülizmi belirsiz, hilekâr ve çoğunlukla kullanıldığı yere göre değişkenlik gösteren bir terim olarak tanımlamaktadır. Bunlara ek olarak, Jagers ve Walgrave (2007) ise popülizmin çoğu zaman muğlak ve belirsiz bir konsepte sahip olduğunu vurgulamışlardır.

Popülizmin genel olarak üç farklı tanımı mevcuttur; politik organizasyon, politik iletişim stili veya “zayıf-merkezli” ideoloji (söylem, bir fikir dizisi). Politik organizasyon tanımı popülizmi halkın güçlü bir lider etrafında birleşmesi olarak kabul ederek genelde karizmatik lider hipotezine odaklanmaktadır. Taggart popülizmi bu şekilde tanımlayanlardan biridir. Taggart (1995: 41)’a göre popülizm, karizmatik liderler etrafında hiyerarşik yapıyla şekillenen “özel bir organizasyon tipidir”. Ancak Taggart’a göre karizmatik liderlik popülist partilerin karakteristik özelliği değildir. Hiyerarşik yapı veya karizmatik lider olmadan da varlık gösteren popülist partiler mevcuttur.

Popülizmi zayıf-merkezli ideoloji olarak görenler popülizmin bir fikir dizisi veya bir söylem olduğunu ileri sürmektedirler (Albertazzi ve McDonnell, 2008; Hawkins, 2010, 2009; Mudde, 2007, 2004; Stanley, 2008). Bu düşünürler

popülizmi zayıf-merkezli ideoloji olarak görerek güçlü-ideolojilerden (liberalizm, milliyetçilik gibi) farklı olarak her şeyi kapsayıcı dünya görüşü sunmadığını ve sadece halkla elitler arasındaki ilişkiye odaklandığını öne sürmektedirler. Bu doğrultuda Mudde popülizmi “toplumu homojen kesim (“temiz insanlar”) ve düşman kesim (“yozlaşmış elitler”) şeklinde keskin bir biçimde iki gruba bölen ve siyasetin halkın genel isteklerinin (milli iradenin) bir ifadesi olarak gören ideoloji” şeklinde tanımlamaktadır (Mudde, 2004: 543). Bu bağlamda popülizm bu iki düşman grup arasındaki ilişkiyle alakalıdır (Laclau, 2005).

Popülizmi “zayıf-merkezli ideoloji” olarak tanımlayan akademisyenlere göre popülizmin sadece yerleşik düzenin halka hitap yoluyla eleştirilmesi olarak kabul edilmesi diğer ideolojilerle karıştırılmasına yol açabilmektedir. Örneğin sosyalistler de halka hitap ederek yerleşik düzeni eleştirmektedirler. Mudde bu noktada, sosyalizm ile popülizm arasındaki farkı şöyle anlatmaktadır: “Popülistler halkın kendisini değil siyasal sistemdeki statüsünü değiştirmek istemektedirler. Popülistler “ezilmiş halkın” adına konuştuklarını iddia ederler ve onların bu durumun farkına varmalarını ve bu doğrultuda mevcut “kötü” durumdan kurtulmalarını amaçlamaktadırlar. Ancak, halkın değerlerini veya yaşam biçimini değiştirmeyi amaçlamamaktadırlar. Bu durum sosyalistlerle popülistler arasındaki temel farktır. Sosyalistler işçileri tekrar eğiterek, “yanlış bilinçlerinden” onları kurtarmayı amaçlamaktadırlar. Diğer yandan popülistler için ise, sıklıkla atıfta buldukları halkın bilinci ortak özelliktir ve politikalarının temelini oluşturmaktadır (Mudde 2004: 547).

Pauwels (2011)’e göre, yapılan popülizm tanımlarının birbirinden çok farklı olduğu algısı gerçeği yansıtmamaktadır. Örneğin, popülizmin zayıf-merkezli ideoloji olarak kabul edilmesi onun “siyasi iletişim stili” olma özelliği ile çelişmemektedir. Mudde (2004), popülizmi “özel bir organizasyon tipi” veya “özel bir politik stil” olarak tanımlamanın yanlış olmasını kendi tanımıyla çelişiyor olma durumundan daha kapsamlı bir nedene bağlamaktadır. Ona göre buradaki yanlışlığın sebebi, “özel bir organizasyon tipi” veya “özel bir politik stil” şeklindeki tanımlamanın popülizmi tanımlamada yetersiz kalmasıdır. Mudde (2004)’a göre bunlar sadece popülizmin birer bileşenidir; tanımı yapmayı kolaylaştırır, ancak tek başlarına tanımı gerçekleştirmekte yetersizdirler.

Popülizmin üçüncü tanımı olarak benimsenen “siyasi iletişim stili” olarak kavramı tanımlayanlar ise, popülizmin siyasetçilerin kullandığı basit, direkt dil olduğunu savunmaktadırlar (Canovan, 1999; Jagers ve Walgrave, 2007; Rooduijn, 2009a, 2009b). Bu bağlamda popülizm, bir ideoloji olmaktan çok bir stil olarak görülmektedir (Canovan, 1981; Knight, 1998; De La Torre 2000;

Laclau, 2005). Bununla beraber Canovan popülizmi şöyle tanımlamaktadır: “rejimin yerleşik yapılarına, dominant fikir ve değerlerine karşı halka hitap”. Canovan’a göre popülist hitap sıradan vatandaşa yönelik olması bakımından demokratiktir (Canovan, 1999: 2). “Güvenilmez politikacılardan ve bürokratik jargondan” yararlanan popülistler, kendilerinin sade ve doğrudan hitap şekliyle övünmektedirler. Mevcut sistemin ana siyasi aktörlerinin popülist taktikleri kullanmasıyla suçlandığı durumlarda, bu duruma en önemli kanıt olarak siyasi iletişimlerini bu doğrultuda, sade ve doğrudan bir dil ile kurmaları gösterilmektedir (Canovan, 1999: 5). Ancak Canovan’a göre bir siyasetçinin popülist sayılabilmesi için kullanılan dilin sade ve doğrudan olması yeterli değildir. Bunlara ek olarak bir siyasetçinin “siyasi bir analiz ve buna basit ve direkt çözüm önermesi” gerekmektedir (Canovan, 1999: 6). Bununla beraber Canovan (1981) popülizmi diğer sistem eleştirisi yapan ideolojilerden ayıran özelliğinin anti-elit söylemlerle bu eleştiriyi gerçekleştirme olduğunu vurgulamıştır.

Popülizmin iki temel elementi olan “halk” ve “elitler/ötekiler” temelinde geliştirilen popülist söylemlerin üç ortak özelliği vardır. Jagers ve Walgrave (2007: 322) tarafından yapılan çalışma doğrultusunda bu üç özellik şöyle sıralanabilir: Birincisi, popülistler her zaman halka hitap ederler ve eylem ve politikalarını bu söylem aracılığıyla meşrulaştırmaktadırlar. İkincisi, popülizm anti-elit duygulardan beslenmektedirler. Son olarak üçüncü özellik, popülizm, dışlanan belirli bir grup haricinde, halkı farklılıkları olmayan monolitik bir grup olarak kabul etmektedir. Jagers ve Walgrave (2007)’in ortaya koyduğu tanımın bu üç unsurunun popülizmi geniş anlamda tanımlaması ve yukarıda da ifade edildiği gibi, bu tanımın diğer popülizm tanımlarıyla çatışmaması nedeniyle, çalışmada popülizm bir siyasal iletişim biçimi olarak kabul edilmiştir.

Bu üç özellik doğrultusunda Jagers ve Walgrave (2007) popülizmin “zayıf” ve “güçlü” konseptini oluşturmuşlardır. Buna göre, “zayıf” konsept popülist söylemin temel özelliği olan birinci unsur yani halka hitabı içermektedir. Popülizmin “güçlü” konsepti popülizmin diğer iki özelliği olan (a) anti-elit duygulardan beslenmesini ve (b) dışlanan belirli grup haricinde halkı farklılıkları olmayan monolitik bir grup olarak kabul etme özelliklerinin birinci özelliklerle birleşmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bir açıdan popülist söylemin çerçevesini “zayıf” konsepti çizirken içini “güçlü” özellikler doldurmaktadır denilebilir. Bu bağlamda “güçlü” konsepti Jagers ve Walgrave (2007) şöyle ifade etmişlerdir: “Güçlü konsept, popülizmin halka hitap etmesi düzen karşıtı fikirlere sahip oluşu ve toplumun belirli kesimlerini dışlayıcı özelliklerini kapsamasıyla klasik popülizm konseptine yakın bir tanım içermektedir”.

Bir siyasi aktörün popülist söylem kullandığı iddiasında bulunabilmek için o aktörün popülist söylemin temel şartı olan “zayıf” boyutunu yani halka veya belli bir gruba yönelik hitabı sağlıyor olması gerekmektedir. Bu temel özellik olmadan popülizmden bahsedilemez. Bu bağlamda popülist aktörden söylemlerinde sıklıkla halka atıf yaparak halkta “ben sizdenim, sizin çıkarlarınız benim çıkarlarım” algısını oluşturmayı amaçlamaktadırlar. Popülist aktörlerin halka hitap ederken sık kullandıkları kelimeler benzerlik içermektedir. Bu doğrultuda popülist bir aktör; milli irade, halk egemenliği, kardeşlerim, yoldaşlarım gibi birlik ve özdeşlik içeren kelimeler veya halk, kamuoyu, vatandaşlar, seçmenler, işçiler, çalışan kadınlar gibi toplumun bütününe veya belli bir kesimini hedef alan kelimeleri diğer siyasi aktörlere göre daha fazla kullanmaktadır. Popülist aktörün bu hitap şekli seçmen desteğini kazanabilmek için uygulanan basit bir stratejidir. Popülizmin zayıf konsepti popülizmin diğer tüm özelliklerinden arınmış şekilde sadece “halka hitap” özelliğini sağlaması şartı ile ele alınmaktadır. Popülizmin zayıf konseptinde anti-elit söylemlerden veya sağ-sol ideoloji ile birleştirildiğinden bahsedilemez. Zayıf popülizm sadece halka yönelik bir hitap şeklidir. Jagers ve Walgrave (2007: 323) popülizmin zayıf konseptini şöyle tanımlamışlardır: “Her türlü politikacı tarafından her zaman kullanılabilen normal politik bir stildir” Popülizmin zayıf konsepti güçlü popülizmin ön koşuludur.

Jagers ve Walgrave’in zayıf popülizm konseptine ek olarak bu çalışma, Türkiye örneğinden hareketle, İslami popülizmi de zayıf popülizmin bir unsuru olarak ele almaktadır. İslami popülizmin önemli özelliklerinden bir tanesi dini söylem ve referanslar üzerinden halk ile yakınlık kurmaktır. Bu bağlamda bu söylem türünü benimseyen siyasiler halk ile dinsel imgeler üzerinden kurdukları yakınlığı kullanarak halk desteğini arttırmayı hedeflemektedirler. Zayıf popülizm tanımının, konuşmacının halkın belirli ortak değerlerini paylaştığını göstererek onlarla bağ kurmayı hedeflemesi unsurunu içermesi nedeniyle İslami popülizm zayıf popülizm kategorisi altında kodlanmıştır.⁴

Popülizmin güçlü konsepti zayıf konseptinin belirlediği çerçeveyi doldurup somutlaştırmaktadır. Jagers ve Walgrave (2007: 324) popülizmin güçlü

4 Jagers ve Walgrave çalışmalarında zayıf popülizm kısmını konuşmacının halk ile arasında bir çeşit bağ kurmaya çalıştığı boyut olarak ele almıştır. Popülist söylemin ana ve gerekli bileşeni olarak zayıf popülizm ele alınır. Konuşmacının halk ile arasındaki bağı İslami popülizm yolu ile, yani konuşmacının cümle içerisinde kullandığı dini terim veya kelime ile kurmaya çalışması bu cümlenin her şekilde zayıf popülizm olarak kodlanmasına yol açmaktadır. Eğer cümle içerisinde güçlü popülizmin alt kategorileri olarak belirlenmiş skalalarca kodlanmasını gerektirecek bir kelime varsa aynı cümle güçlü popülizme de kodlanmıştır. Bu bağlamda cümlenin zayıf popülizme kodlanması aynı zamanda güçlü popülizme de kodlanmasına engel değildir

konseptini şöyle tanımlamaktadırlar: “Anti-elitlik ve dışlama, bir bakıma, zayıf popülizmin boş kabuğunu doldurmakta ve kavrama daha belirgin çizgiler kazandırmaktadır”. Daha önce de ifade edildiği gibi popülizmin tüm tanımları “elitler”i barındırmaktadır. Popülist aktörler elitler kavramını belirledikleri bir kesimin toplumdaki ayrıştırılması, dışlanması için kullanılmaktadırlar. Bu bağlamda bir grup toplumdaki dışlanırken “bizden” olan grubun homojen oluşu vurgulanmaktadır. Bununla beraber popülistler elit düşmanlığı doğrultusunda, halkın çıkarlarının bu grup tarafından dikkate alınmadığı iddiası ile düzen karşıtı (anti-elit) söylemler kullanılmaktadırlar. Bu düşünce doğrultusunda Jagers ve Walgrave popülist söylemin ikinci ve üçüncü ortak noktalarını düzen karşıtlığı ve homojenlik/dışlama olarak belirlemişlerdir. Halka hitap ön şartı ile bu iki özelliğin bir siyasi söylemde var olmasıyla popülist söylemi meydana gelmektedir.

Jagers ve Walgrave düzen karşıtlığını (anti-elitliği) çoğu akademisyenin tersine temel özellik olarak kabul etmemektedirler. Popülizmi siyasi iletişim stili olarak tanımlayan Jagers ve Walgrave’e göre popülizmin temel özelliği “halka hitap”dan başkası değildir. Bununla beraber, Jagers ve Walgrave popülizmin ikinci bileşeni olarak belirledikleri anti-elitliği dikey boyut, üçüncü bileşen olan homojenlik/dışlama ise politik aktörlerin yatay boyutu olarak ele almaktadırlar (Jagers ve Walgrave, 2007).

Jagers ve Walgrave’nin “yatay boyut” olarak belirledikleri konsept, popülizmin üçüncü temel bileşeni olan homojenlik/dışlamadır. Popülizmin bu üçüncü özelliği halkı homojen kategorilerden oluşan monolitik bir toplum olarak ele almaktadır. Buna göre, “halk” ortak özellikler taşıyarak aynı çıkarlara sahiptir. Ancak, toplumun belirli bir kesimi (elitler) halkın ortak özelliklerini ve çıkarlarını paylaşmamaktadır. Popülistlere göre toplumun “safliğini” bozan bu elitler ile halkın uzlaşması mümkün değildir. Söylemlerini bu doğrultuda şekillendiren popülistler halka şu mesajı vermektedirler: Halkın düşmanı, dışarda değil halkın içindedir. Böylece halkın popülistler tarafından belirlenmiş kesimi damgalanarak toplumdaki dışlanmıştır. Dışlanan kesim toplum için bir yük ve tehdit olarak görülmektedir. Dışlanan bu gruplar, toplumda meydana gelen tüm talihsiz olaylardan sorumlu tutulmaktadır. Sonuç olarak, bu gruplar günah keçisi olarak görülmektedir ve halkın bu sorun ile başa çıkması gerekmektedir (Jagers ve Walgrave, 2007: 324).

Türkiye’de Popülizmin Siyasal Söylem Üzerinden Ölçülmesi

Jagers ve Walgrave (2007) çalışmalarında Belçika’nın önde gelen popülist partisi Vlaams Blok’un siyasi iletişim stiline popülist özellik gösterip

göstermediğini test etmişlerdir. Bu amaçla Belçika parlamentosunda bulunan altı partinin siyasal iletişim stili karşılaştırılmıştır. Veri olarak altı siyasi partinin bir televizyon kanalında yayınlanan siyasal içerikli onar dakikalık yirmi yayını alınmıştır. Seçilen bu verilerle popülist söylemin temel bileşeni olan halka hitap “zayıf popülizm” konsepti çerçevesinde, popülizmin “öteki” algısını oluşturan düzen karşıtı söylemleri ise “güçlü popülizm” konsepti çerçevesinde el ile kodlama yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Jagers ve Walgrave (2007)’nin bu ölçümü yapmak için kullandıkları yöntem bu bölümde ayrıntılı olarak verilecektir.

Jagers ve Walgrave (2007)’nin çalışmalarında kullandıkları yöntem takip edilerek çalışmanın bu bölümünde çalışmanın temel konusunu oluşturduğu biçimde Türkiye’de popülizmin siyasal söylem üzerinden ölçümünün gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın temelini oluşturan AKP’nin siyasal iletişiminde popülizmi ne kadar kullandığı sorunsalının cevabı klasik popülist parti figürüne Türkiye’de en çok uyan parti olan MHP ve ana akım partisi olan CHP’nin siyasal söylemlerinin karşılaştırmalı bir analizi yapılarak elde edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın bu kısmında yapılması amaçlanan analiz için kullanılan yöntem, verilerin oluşturulması ve kodlamanın nasıl yapıldığı anlatılarak bu doğrultuda elde edilen bulgular değerlendirilecektir.

Verilerin Oluşturulması

Popülist siyasal söylemin Türkiye’deki boyutlarının ampirik olarak ölçülmesi amacıyla bu çalışmada veri olarak AKP, CHP ve MHP’nin TBMM’de rutin olarak gerçekleştirilen haftalık grup konuşmaları seçilmiştir. Grup konuşmaları partilerin kendileri tarafından oluşturulan herhangi bir dış müdahalenin olmadığı konuşmalar olması, televizyon kanallarında canlı yayınlanmaları bakımından seçmene doğrudan hitap ediyor olması ve bu verilerin resmi internet sayfalarından kolayca ulaşılabiliyor olması nedeniyle veri olarak seçilmiştir. Her üç parti için 2014-2017 arası dönemde yıllık beş grup konuşması seçilmiştir. Seçilen süre içerisinde meydana gelen siyasal olayların sonucu etkilemesinden kaçınmak için seçilen konuşma tarihleri birbirlerine olabildiğince uzak seçilerek bütün yıla dağıtılmaya çalışılmıştır. Grup konuşmaları online erişilebilir kaynaklar üzerinden her parti için yıl yıl toplanmıştır. AKP’nin 2014 yılı için 26, 2015 yılı için 15, 2016 yılı için 25 ve 2017 yılı için 11 konuşmasına ulaşılmıştır. Aynı şekilde CHP’nin 2014 yılı için 21, 2015 yılı için 13, 2016 yılı için 35 ve 2017 yılında 24 konuşması mevcuttur. MHP için bu rakamlar 2014 yılında 25, 2015 yılında 14, 2016 yılı için 34 ve 2017 yılında 15 dir. Toplanan grup konuşmaları yılın farklı

aylarından tüm seneye dağılacak şekilde beşer konuşma seçilip incelenmiştir. 2010 anayasa referandumunu sonrası AKP gücünü merkezileştirmesiyle popülist söylemini “biz” ve “onlar” şeklinde yeniden şekillendirmiştir (Yabancı, 2016). Bu durum 2011 seçimlerinden yüksek oy alarak iktidarda kalan parti için söyleminin halk tarafından onaylandığı algısı yaratmış ve popülist söylem daha da güçlenmiştir (Çınar, 2017). 2012 yılında Cemaat ile yaşanan anlaşmazlıklar, 2013 yılında meydana gelen Gezi Parkı protestoları ve bölgesel ve küresel siyasi olaylar söylemin içeriğini şekillendirmede etkili olmuştur. Bu bağlamda partinin popülist söylemi 2012 sonrası dönemde Osmanlı döneminin dış politikası üzerinden Türk-İslam sentezi geleneği doğrultusunda “biz” algısı oluşturma yoluna giderken belirli bir dış politika unsuru veya belirsiz bir dış güçler söylemi “öteki” kısmını oluşturmuş ve popülist söyleminin tonu sertleşmiştir (Yabancı, 2016). Bu bağlamda bu çalışmada 2014-2017 arası dönemde partinin popülist söyleminin derecesinin ve boyutunun değişimi partinin seçilen 20 grup konuşması üzerinden ampirik bulgular ile ölçülme yoluna gidilmiştir.

AKP’ye ek olarak seçilen diğer iki parti olan CHP ve MHP ile AKP’nin popülist söylemlerinin karşılaştırılmalı analizi 2014-2017 arası dönem çerçevesinde yapılmıştır. Bu noktada, AKP’nin popülist siyasal söyleminin boyutunun daha iyi anlaşılabilmesi için CHP ve MHP’nin belirlenen her yıldan beşer grup konuşması olmak üzere yirmişer grup konuşmaları seçilmiştir. Bu konuşmalar rastgele seçilmiş olmakla beraber söylemin doğru bir analizinin elde edilebilmesi için bütün seneye yayılacak şekilde birbirine olabildiğince uzak konuşma tarihleri seçilmiştir. CHP ve MHP’nin grup konuşmaları iki nedenle çalışmaya dâhil edilmiştir. Birinci neden, MHP’nin klasik popülist parti figürüne Türkiye’de en çok uyan parti olması, CHP’nin ise ana akım partisi olması nedeniyle AKP’nin popülist söyleminin derecesinin anlaşılması için bu iki partinin kontrol grubu olarak kullanılmasıdır. İkinci neden, Mudde (2004)’nin popülist söylemin artık tüm partiler tarafından kullanılan genel bir durum haline geldiği görüşünü Türkiye için test etmektir. 2014-2017 arası dönemde Türkiye’de 2014 yılında başkanlık seçimi, 2015 yılında Haziran ve Kasım aylarında iki genel seçim ve 2016 yılında referandum yapılmıştır. Bu bağlamda AKP’nin kullandığı popülist söylemin tonunun artıyor olduğu iddialarına karşılık partinin seçimlerde yüksek oy oranı alıyor oluşu karşısında seçilen diğer iki partinin söylemlerinin zaman içerisinde popülist bir boyut kazanmasına neden olup olmadığı incelenmiştir.

Bu amaç doğrultusunda seçilen üç partinin toplam 60 grup konuşması Jagers ve Walgrave (2007)’nin çalışmalarında oluşturdukları kodlama yöntemi ile

kodlanarak analiz edilmiştir. Popülizmin “zayıf” konseptini oluşturan “halka hitap” seçilen metinlerdeki toplumun tümüne veya belirli bir kesimine yönelik kullanılan kelimelerle ölçülmüştür. Bu bağlamda halk, vatandaş, millet, kardeşlerim, yoldaşlar, işçiler, çalışan kadınlar gibi halkın tümüne veya belirli bir kesime yönelik söylemlerin geçtiği metin kısımları seçilmiştir. Seçilen kelimeler cümlede kullanıldığı şekle göre pozitif, negatif veya nötr olacak şekilde kodlanmıştır. Bununla beraber popülizmin hitap kısmını oluşturan bu aşamasında Türkiye için uygun olacak şekilde İslami popülizm de ölçülmüştür. Popülizmin “zayıf” boyutunun analizi için kullanılan kelimelerin kullanıldığı kısımların tüm metin içindeki oranları ve yoğunlukları elde edilerek halk-indeksi oluşturulmuştur. Popülizmin “güçlü” konseptini oluşturan anti-elit söylemler Jagers ve Walgrave (2007)’nin oluşturduğu üç kategoriye (devlet karşıtı, siyaset karşıtı ve medya karşıtı) dış politika popülizminin de bu çalışmada eklenmesiyle dört kategori altında toplanmıştır. Buna göre seçilen konuşmaların bu kategorilere girebilecek kısımları alınmıştır. Her kategori için ayrı bir ağırlıklandırma tablosu oluşturularak kodlanmıştır. Bu bağlamda 60 grup konuşmasından yaklaşık olarak 1800 “zayıf” popülizm kodlaması ve 1100 “güçlü” popülizm kodlaması yapılmıştır.

Kodlama İlkeleri: Popülizmin Ölçülebilir Hale Getirilmesi

Çalışmanın birinci bölümünde değinildiği üzere popülist söylemin üç özelliği vardır. Bunlar; halka hitap, anti-elit söylemler ve halkın farklılıkları olmayan monolitik bir grup olarak kabulüdür (Jagers ve Walgrave, 2007). Bu özellikler arasında popülizmin temel bileşeni “halka hitap”tır. Popülist bir söylem halka hitap yapılmadan gerçekleştirilemez. Diğer iki özellik Jagers ve Walgrave (2007)’e göre popülist söylemin tamamlayıcı unsurlarıdır. Bu düşünce doğrultusunda Jagers ve Walgrave (2007) popülizmin zayıf (thin) ve güçlü (thick) konseptini oluşturmuşlardır. Buna göre popülizmin temel bileşeni olan “halka hitap” popülizmin zayıf konseptini oluşturarak popülist söylemin ana hatlarını oluşturmaktadır. Düzen karşıtı söylemler ise popülizmin güçlü konseptini meydana getirerek popülist söylemi tamamlamaktadır.

Jagers ve Walgrave (2007) çalışmalarında popülizmin temel boyutu olan “zayıf” konseptini ölçülebilir hale getirmek amacıyla halk-indeksi oluşturmuşlardır. Bu çalışma da halk-indeksi, seçilen konuşmalarda halka yapılan referansları yoğunluk ve oran olarak iki bileşenden oluşturmuştur. Halk-indeksinin birinci bileşeni olan oran, konuşmanın “zayıf” konseptini oluşturan kısımlarının kelime sayısı olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle oran, konuşmada “halka hitap” içeren referans kelimelerin yer aldığı cümle veya cümle öbeklerinin içerdikleri

kelime sayısıdır. Halk-indeksinin ikinci bileşeni olan yoğunluk ise konuşmanın halka hitap içeren kısmının tüm metindeki yoğunluğunu ifade etmektedir. Bu doğrultuda yoğunluk, oranın ele alınan konuşmadaki toplam kelime sayısına bölünmesiyle elde edilmektedir. Böylece halka hitap içeren cümle veya cümle öbeklerinin konuşma boyunca ne yoğunlukta kullanıldığı elde edilmektedir. Jagers ve Walgrave (2007) oluşturdukları halk-endeksiyi yoğunluk ve oran bileşenlerinin çarpılmasıyla elde etmektedirler. Böylece konuşmadaki zayıf (thin) popülizmin derecesi elde edilmektedir.

Her siyasi aktör kendi “düşmanını” belirleyerek siyasi söylemlerinde “öteki” algısını oluşturmaktadır. Bu ötekiler çeşitli “kötü” elitlerden oluşabilmektedir. Böylece söylemlerinde “biz” algısını güçlendirerek “biz”in sorunlarıyla yakından ilgili olduklarını vurgulamaktadırlar. Bu düşünce ışığında Jagers ve Walgrave (2007) düzen karşıtı söylemlerden oluşan popülizmin “güçlü” konseptinin ölçümü için devlet karşıtı, siyaset karşıtı ve medya karşıtı alt kategorilerini belirleyerek ağırlıklandırma yapma yoluna gitmişlerdir. Buna göre devlet karşıtlığı 1-5 arası, siyaset karşıtlığı 1-7 arası ve medya karşıtlığı 1-3 arası verilen derecelerle kodlanarak düzen karşıtı söylemlere ağırlıklandırma verilmiştir. Buna göre metnin ilgili kısmının kodlandığı rakam ile popülist söylemin şiddeti doğru orantılıdır. Bu kodlamanın sonucu olarak güçlü popülizm bu ağırlıklandırmaların toplamında ortaya çıkmaktadır. Buna göre bir konuşmada devlet karşıtı, siyaset karşıtı ve medya karşıtı söylemlere verilen derecelerin toplamı bize güçlü (thick) popülizmi vermektedir. Bu çalışmada Jagers ve Walgrave (2007)’nin düzen karşıtı söylem kategorilerine dış politika popülizmi eklenmiştir. Bunun nedeni ve kodlamayla ilgili detay ve örnek kodlamalar aşağıda ayrıntılı olarak verilecektir.

Metinlerin Kodlanması

Çalışmada metinlerin kodlanması Jagers ve Walgrave (2007)’nin kullandıkları yöntem takip edilerek yapılmıştır. Buna göre konuşmalarda kısımlar halk veya toplumla (veya değişik halk/toplum kategorileri) alakalı terimler içerdiklerinde seçilmektedirler. “Millet, halk, toplum” gibi terimler siyasal içerik taşımalıdır. Bu kriteri sağlamayan bölümler kodlamaya dâhil edilmemektedir. Halk/toplum kategorileri “ortak bir özelliğe sahip olan ve konuşmanın içeriği dikkate alındığında seçimle alakalı öneme sahip olan gruplar” olarak tanımlanmaktadır. Seçim unsuru literatürde, popülizmin her zaman seçmenleri harekete geçirmek amacıyla kullanıldığı kabulünden kaynaklanmaktadır (Jagers ve Walgrave, 2007: 338). Bununla beraber bahsedilen “ortak özellik” geçici nitelikte ve konuşmacının özel hayatıyla alakalı olmamalıdır. Örneğin “şuan dışarıda

“çalışan kadınlar” geçici bir duruma atıf olduğu için kodlamaya dâhil edilmezken “çalışan kadınlar” ortak bir özelliği paylaşan kesime hitap ettiği dolayısıyla kodlamaya dâhil edilmektedir. Bununla beraber doğrudan hitapların yanı sıra dolaylı yollardan kullanılan hitaplar da kodlanmıştır. Örnek verilecek olursa: şehit yakınlarından bahsedildiği önceki cümlelerden açık bir şekilde anlaşılan “onların istekleri bizim için emirdir” cümlesi toplumun bir kesimine yönelik kullanılmış bir cümle olması dolayısıyla kodlamaya dâhil edilmiştir. Metinlerin seçilmesiyle ilgili kriterler Jagers ve Walgrave (2007)’nin oluşturduğu doğrultuda aşağıda sıralanmıştır:

- Kelimeler cümlede kullanıldığı anlama göre değerlendirilmektedir. Bu bakımdan kelimenin cümlede kullanıldığı anlam kelimenin sözlük anlamından önce gelmektedir.
- Halka/millete referans yapan terimler ikiye ayrılabilir: ayrılamaz bir bütün olarak gruba referans verenler (seçmenler, tüketiciler, halk) ve bütüne hitap etmeyenler. Popülist partilerin olabildiğince geniş kitlelere ulaşmayı hedefledikleri düşünülürse ilk tür referansın güçlü bir popülizm göstergesi olduğu kabul edilmektedir.
- “Kamuoyu”, “siyasal katılım”, ve demokrasi gibi kelimelerin cümle içerisinde “halk iradesi” anlamında kullanılması durumunda referans olarak kodlanmaktadır.
- Seçilen referanslar konuşmacının özel hayatıyla alakalı olmamalıdır. Örneğin, “babam saygıdeğer bir doktordu” cümlesinde “doktor” kelimesi toplumun belirli bir kesimine hitap referans kapsamına girmemekten ziyade “doktorlar toplumun en saygın kesimlerindedir” cümlesinde geçen “doktor” ifadesi toplumun belirli bir kesiminden bahsetmesi bakımından referans olarak kodlanmaktadır.

Konuşmalarda kelimeler yukarıda belirtilen kıstaslara göre seçildikten sonra Jagers ve Walgrave (2007) bu referans kelimeleri cümleye kattıkları anlam bakımından değerlendirerek üç kategoride kodlamışlardır. Bu kategoriler: pozitif referans, negatif referans ve nötr referanstır. Açık bir şekilde bir konu hakkında konuşmak temelde o konuya dikkat çekmek anlamına gelmesine rağmen seçilen bir metnin pozitif olarak kodlanması için yeterli değildir. Örneğin “AKP halkın partisidir” cümlesi anlam olarak AKP’ye karşı bir olumlama barındırıyor olmasına karşın bir başka nötr cümle aynı şekilde bir olumlama etkisi yaratmayabilir. Bu karışıklığın önüne geçilip metodolojik bir bütünlük sağlamak amacıyla daha katı bir kriter belirlenmiştir. Buna göre

bir referansın pozitif olarak kodlanabilmesi için bahsedilen topluluğa açık bir şekilde olumlu atıfta bulunması gerekmektedir. Örneğin “gençlerimizin son derece *yetenekli* ve *yaratıcı* olduğunu görüyoruz” veya “Türk halkı Suriyelileri *kardeş* olarak görmektedir” cümlelerinde açık şekilde pozitif olarak bahsedilmesi dolayısıyla pozitif referans olarak kodlanmıştır. Aynı şekilde açık şekilde olumsuz şekilde bahsedilen toplumun bir kesime yönelik söylemler negatif referans olarak ve olumlu veya olumsuz bir nitelendirmenin olmadığı söylemler nötr olarak kodlanmıştır.

Jagers ve Walgrave (2007)'nin yaptığı çalışmadan farklı olarak bu çalışmada İslami popülist söylemler zayıf popülizm konseptinin bir parçası olarak kodlanmıştır. Siyasi aktörler popülizm yoluyla halkla aralarında bağ kurmayı amaçlamaktadırlar. Bu doğrultuda Türkiye’de siyasi aktörlerin bu bağı dini birlik algısı üzerinden de oluşturmaya çalıştıkları görülmektedir. Bu düşünce ışığında siyasi aktörlerin İslami popülizmi söylemlerinde ne kadar kullandıkları ölçüme dahil edilmiştir. İslami popülist söylemler konuşmanın içinde açık bir şekilde dini terim veya referans içeren kısımlar alınarak kodlanmıştır. Örneğin “herkesi ilahi Kitabın mesajlarına samimiyetle kulak vermeye davet ediyorum” veya “inşallah Selahaddin Eyyubi'nin kabri başında Fatiha okuyacak, Emevi Camiinde namazımızı da kılacağız” cümleleri açık bir şekilde dini terim ve referans içermesi bakımından İslami popülist söylem olarak kodlanmıştır. Bu kodlamalarla konuşmalardaki zayıf popülizm boyutu elde edilmiştir.

Düzen Karşısı Söylemlerin Kodlanması

Popülizmin güçlü boyutunu oluşturan düzen karşıtı söylemler farklı elitlere karşı gerçekleştirilebileceği gerçeğinden hareketle Jagers ve Walgrave (2007) üç kategori oluşturmuşlardır: medya karşıtlığı, siyaset karşıtlığı, devlet karşıtlığı. Bu bağlamda belirlenen alt kategoriler doğrultusunda düzen karşıtı söylemi derecelendirmek için bir skala oluşturulmuştur. Skalada en alt düzey puanlama birden başlayarak artmaktadır. Puanlamada kullanılan sayı büyüdükçe popülizmin şiddeti artmaktadır. Kategorilerde verilen en yüksek puan belirlenen her üç kategori için de aynı özelliği barındırarak “sistem” seviyesinde bir eleştiri gerçekleştirildiğinde kullanılmaktadır. Bununla beraber skalada kullanılan en düşük puan olan bir günlük siyasi söylemin bir parçası olarak kullanılan eleştirileri barındırmaktadır.

Bu çalışmada Jagers ve Walgrave (2007)'nin düzen karşıtı söylemleri ölçmek için belirlediği üç alt kategoriye “dış politika popülizmi” kategorisi eklenmiştir. Popülizmin doğası gereği ortaya çıktığı yerlerde farklı söylem

tarzları oluşturmasına neden olmaktadır (Canovan, 1999). Bu bağlamda Türkiye’de popülist söylemin “öteki” boyutunun bir basamağı belirli veya belirsiz bir “dış gücün” halkın çıkar ve değerlerini tehdit ettiği algısı üzerinden oluşturulmaktadır (Yabancı, 2016). Düzen karşıtı söylemleri ağırlıklandırmak için oluşturulan skalalar aşağıda verilmiştir.

Devlet karşıtı söylem. Devlet karşıtı söylemler devletin üzerine düşen görevleri (ulaşım, güvenlik, adalet gibi) yerine getirmemesine yoğunlaşmaktadır. Bu doğrultuda Jagers ve Walgrave (2007) devlet karşıtı söylemleri 1-5 arası puanlandırarak ağırlıklandırma yapmışlardır:

1. Tek bir başarısızlık: kamu sektörü genel olarak suçlanmadan tek bir faktör eleştirilmektedir (örneğin: dün metro hattı çalışmadı).
2. Sistem düzeyinde eleştiri: eleştiri daha kapsamlı ve tüm kamu sektörünü ilgilendirmektedir (örneğin: metro sürekli arızalanıyor ve vatandaşı yolda bırakıyor).
3. Kamu hizmeti kaldırılmalı: Kamu hizmeti amacına hizmet etmemekte bu yüzden en kısa sürede kaldırılmalıdır (örneğin: metro hizmetleri ya kaldırılmalı ya da özelleştirilmelidir).
4. Tüm kamu hizmetleri toptan eleştiriliyor (örneğin: her ne kadar birçok yetenekli bürokrat olsa da kamu hizmetleri kötü yönetiliyor).
5. Sistemim tamamı (örneğin: yargı mevcut rejimin bir aracı olmuş bu yüzden yargının tamamen değişmesi gerekiyor).

Siyaset karşıtı söylem. Siyaset karşıtı söylem skalasıyla amaç siyasetçilere yönelik eleştiriler ile politika/kurumlara yönelik eleştirileri ayırmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Jagers ve Walgrave (2007) siyaset karşıtı söylemleri şu şekilde derecelendirmişlerdir:

1. Politikanın eleştirilmesi: Eleştiren siyasi partinin hoşnut olmadığı ve harekete geçmek istediği bir durumu eleştirmektedir (örneğin: öğretmenler görev tanımlarında olmayan yüklerle boğulmamalıdır).
2. Politika: Siyasetçiden bahsetmeden doğrudan bir hükümet politikası eleştirilmektedir. Bu bağlamda eleştiri politikanın içeriğine odaklanmaktadır (örneğin: hükümetin son aldığı karar uyulurucu satıcılarını cesaretlendirmiştir).
3. Politikacı: Belli bir siyasetçinin adı verilerek doğrudan hedef alınmaktadır (örneğin: maliye bakanının sunduğu bilgiler tamamen yanlıştır).

4. Parti: Eleştiriler bir partinin adı verilerek onun üzerine yoğunlaşmaktadır (örneğin: AKP'nin yanlış politikaları tarımı bitirdi).
5. Parti grupları: Eleştiriler bir parti grubunu hedef almaktadır (örneğin: muhalefet partileri görevlerini yerine getirmiyor).
6. Tüm Partiler: Konuşmacının kendi partisi dışında tüm partiler eleştiri (örneğin: asgari ücretin arttırılması konusu meclise geldiğinde CHP dışında hiçbir parti %50 zam önerisini desteklemedi).
7. Sistemin tamamının eleştirilmesi: (örneğin: şurası açık bir gerçektir ki bu ülkede Kürtler yalnız bırakılmıştır. Siyaset Kürt sorununa çözüm üretememiştir).

Medya karşıtı söylem. Jagers ve Walgrave (2007) medya karşıtı söylemlerin diğer iki karşıt söylem grubuna göre daha az kullanıldığını belirterek medya karşıtı söylem skalasını şöyle oluşturmuşlardır:

1. Bir gazete/dergi veya televizyon kanalı eleştirilmektedir (örneğin: TRT siyasal iktidarın propaganda aracına dönüşmüştür)
2. Bir medya grubunun eleştirilmesi (örneğin: yandaş medyada çıkan haberlere itibar etmeyin).
3. Tüm medyanın eleştirilmesi (örneğin: medya Fransa'da böyle durumlarda sağduyulu davranırken ülkemizde bunu göremiyoruz).

Dış politika popülizmi. Siyasi aktörlerin kullandıkları dış politika popülizmi söylemlerini ölçmek amacıyla bu çalışmada Jagers ve Walgrave (2007)'nin siyaset karşıtı söylem skalasından esinlenerek oluşturulan dış politika popülizmi skalası şu şekildedir:

1. Belirli bir grup hedef alınmadan belirsiz bir “dış güçler” söylemi üzerinden eleştiri yapılmaktadır. (örneğin: Dünyaya açık bir ülkeyiz, dünyaya entegre olmuş bir ülkeyiz, ama biz körü körüne dengelere itaat edecek, dengelere boğun egecek, zalimin karşısında eğilip bükülecek bir ülke değiliz, bu böyle bilinmeli.)
2. Politika: dış bir kuruluşun (NATO BM AB gibi) veya bir ülkenin politikası eleştirilmektedir. (örneğin: Ne yazık ki, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Suriye konusunda karar alamayarak zaten zalime dolaylı bir destek vermiştir, zulmü teşvik etmiştir.)

- 3.Siyasetçi: Başka bir ülkenin siyasetçisi isim verilerek eleştirilmektedir. (örneğin: BAAS Partisinin eli kanlı Beşar Esad'ın yanında durdu, onun sözcülüğüne soyundu; utanmasa oraya da ziyarete gidecekti.)
- 4.Bir ülke: ülke ismi verilerek eleştirilmektedir. (örneğin: Artık Suriye'de rejim, bir terör devletidir, bu hale gelmiştir.)
- 5.Ülkeler grubu: eleştiriler bir ülke grubunu hedef almaktadır. (örneğin: Batılının yapmadığını biz yaptık.)
- 6.Tüm ülkeler: Türkiye dışındaki tüm ülkeler eleştirilmektedir. (örneğin: Avrupa Birliği'nde idam yasağı, ama biz daha Avrupa Birliği'nden ciddi bir ses çıktığını görmüyoruz. Diğer dünyadaki ülkelere bakıyoruz, Amerika, Rusya, hiçbirinde ses yok.)
- 7.Sistem eleştirilmesi: Oluşturulan “biz” algısı dışında kalan ülkeler konuşmada hedef olarak alınmıştır (örneğin: Müslüman ülkelere karşı hepsi / Hristiyan oldukları için bize böyle yaptılar hala daha yapıyorlar.)

Örnek Kodlamalar

Çalışmanın daha iyi anlaşılması için bu alt başlıkta yapılan zayıf ve güçlü popülizm kodlamalarına üç örnek verilecektir. Bu bağlamda zayıf popülizm referanslarının değerlendirildiği negatif, pozitif, nötr ve İslami referanslara AKP konuşmalarından birer örnek verilerek halk-indeksinin nasıl oluşturulduğu örnek üzerinden açıklanacaktır. Benzer şekilde güçlü popülizm kodlamasının açıklanması amacıyla da, medya karşıtı söylem, siyaset karşıtı söylem, devlet karşıtı söylem ve dış politika popülizmi kategorilerinden birer örnek verilerek ağırlıklandırmanın nasıl yapıldığı örnek yoluyla açıklanacaktır.

Yukarıda verilen örnek zayıf popülizm kodlaması tablosunda AKP'nin 03.01.2012 tarihli grup konuşmasında kullanılan: “bakın en az bu gözü dönmüş fırsatçı siyasetçiler kadar, bazı medya kuruluşları, bazı yazarlar da bu acı hadiseyi istismar etme gayreti içine girdiler” cümlesinde toplumun belirli bir kesimine karşı açık bir şekilde olumsuz bir atfin mevcut olması cümlenin “negatif referans” olarak kodlanmasına neden olmuştur. Bununla birlikte toplumun belirli bir kesime yönelik olumsuz atıf içeren bu cümlenin kelime sayısının 23 olması oranı 23 olarak belirlenmesi sonucunu doğurmuştur. AKP'nin 03.01.2012 tarihli grup konuşma metni 4705 kelimedenden oluşmaktadır. Bu bağlamda tüm metinde bu olumsuz referans içeren cümlenin yoğunluk etkisi oranının konuşmadaki tüm kelime sayısına bölünmesiyle bulunacağı için yoğunluk 0.0048884 olarak elde edilmiştir. Seçilen bu cümlenin partinin zayıf

Tablo 1
Akp zayıf popülizm kodlama örneği

Konuşma Tarihi	Seçilen Kısım	AKP						
		Oran	Yoğunluk	Oran*Yoğunluk (Halk-indeksi)	Negatif	Pozitif	Nötr	İslami
03.01.2012	Bakın en az bu gözü dönmüş fırsatçı siyasetçiler kadar, bazı medya kuruluşları, bazı yazarlar da bu acı hadiseyi istismar etme gayreti içine girdiler. ⁵	23	0.0048884	0.112433581	1	-	-	-
08.10.2013	Ama benim bunu özellikle BDP'ye gönül vermiş kardeşlerimin çok iyi bilmesi lazım.	12	0.0019531	0.0234375	-	1	-	-
31.03.2015	Bu anlamda AK Parti grupları milletimizin özetidir, milletimizin temsilcisidir	9	0.0018412	0.016571195	-	-	1	-
18.04.2017	Allah milletimize zeval vermesin, Türkiye'nin yolunu açık etsin.	8	0.0042941	0.034353194	-	-	-	1

popülizm söylemine etkisini halk-indeksi vermektedir. Halk indeksi oran ve yoğunluğun çarpımı şeklinde elde edildiği için halk-indeksi 0.112433581 (23*0,0048884) olarak bulunmuştur.

Diğer bir kodlama örneği olarak verilen: “ama benim bunu özellikle BDP’ye gönül vermiş kardeşlerimin çok iyi bilmesi lazım” cümlesinde kullanılan “*kardeşlerim*” kelimesi doğrultusunda toplumun belirli bir kesimine yapılan atıf, referansın “olumlu” olarak kodlanması sonucunu doğurmuştur. Bu cümle için de oran, yoğunluk ve halk-indeksi yukarıda negatif referans için uygulanan aşamalar doğrultusunda elde edilmiştir. Nötr referans örneği olarak tabloya dahil edilen “bu anlamda AK Parti grupları milletimizin özetidir, milletimizin temsilcisidir” cümlesi, cümlede kullanılan “*milletimizin*” kelimesi doğrultusunda toplumun tümüne yapılan bir atıf dolayısıyla kodlanmış olup cümlede bu referans kelimesini niteleyen olumlu veya olumsuz bir kelimenin olmaması dolayısıyla nötr referans olarak kodlanmıştır. AKP’nin zayıf popülizm örnek kodlama tablosuna dâhil edilen “Allah milletimize zeval vermesin,

5 Bu cümledeki zayıf popülizmin negatif referans kısmına kodlanma nedeni cümle içerisinde geçen “gözü dönmüş fırsatçı siyasetçiler” ibaresidir. Ayrıca cümle içerisinde bazı medya kuruluşlarını hedef olarak gösterdiği için güçlü popülizmin anti-medya kısmına kodlanmıştır. Cümledeki siyaset karşıtı skalasından puan alamamasının nedeni ise “gözü dönmüş siyasetçiler” sözünün skalada açık bir yerinin olmamasıdır. Eğer cümle bir siyasetçiyi isim vererek aynı şekilde nitelendirseydi siyaset karşıtlığı skalasındada ayrıca kodlanabilirdi.

Türkiye'nin yolunu açık etsin" cümlesi dini terim içermesi bakımından İslami popülizm olarak kodlanmış ve oran, yoğunluk ve halk-indeksi diğer referansların kodlanmalarıyla aynı şekilde elde edilmiştir. Yukarıda verilen düzen karşıtı söylemlerin kodlanması skalasına göre kodlanan güçlü popülizm kodlama örnekleri aşağıdaki tablo halinde verilmiştir.

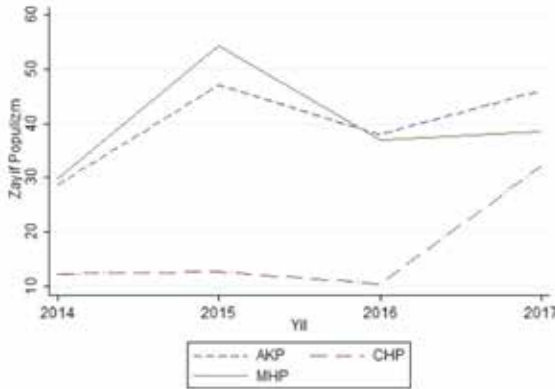
Tablo 2

Akp güçlü popülizm kodlama örneği

		AKP			
Konuşma Tarihi	Seçilen Metin	Devlet Karşıtı	Siyaset Karşıtı	Medya Karşıtı	Dış Politika Popülizmi
12.06.2013	Zaten burada güvenlik güçlerimizin başta bu işe müsaade etmemesi gerekirdi.	1	-	-	-
26.01.2016	Sayın Kılıçdaroğlu bilsin ki, Türkiye bu köhne siyasi anlayışları çoktan aştı.	-	3	-	-
22.03.2016	Maalesef Türkiye'de bu terör olayları esnasında habercilik dışında faaliyetlerle ülkeyi karamsarlığa sevk etmek isteyen bazı medya çevreleri de var.	-	-	2	-
03.01.2017	Amerika da bir halt ettiği yok, diğerlerinin de bir şey yaptığı yok, laftan başka bir şey yok.	-	-	-	4

Bulgular

Yukarıda verilen örneklerde olduğu gibi üç partinin toplam 60 grup konuşması kodlanmıştır. Seçilen 60 grup konuşmasından yaklaşık olarak 1800 zayıf popülizm kodlaması ve 1100 güçlü popülizm kodlaması yapılmıştır. Kodlamalar sonucu elde edilen bulgular bu başlık altında verilecektir.

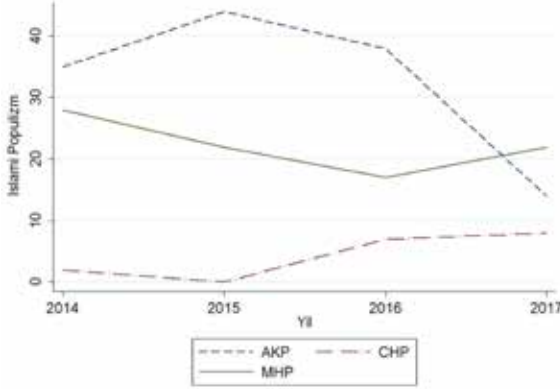

Grafik 1

*Tüm partiler için zayıf popülizm (oran*yoğunluk)*

Yapılan zayıf popülizm analizinin sonucu Grafik 1'de verilmiştir. Buna göre her partinin zayıf popülizmi siyasi söylemlerinde az veya çok kullandığı görülmektedir. Türkiye'de klasik popülist parti figürüne en çok uyan parti olan MHP'nin zayıf popülizm söylemleri beklendiği gibi diğer partilerden fazla

çıkmıştır. Her üç partinin de zayıf popülizm söylemlerini 2016 yılı darbe girişimi sonrası arttırdığı görülmektedir. Bu bağlamda özellikle CHP'deki artış kayda değerdir. Ana muhalefet partisi olan CHP 2016 sonrası dönemde zayıf popülizm söylemlerinde ciddi bir artış göstererek söylemlerini diğer iki partiye yaklaştırdığı görülmektedir. Bu bağlamda, MHP'nin klasik anlamda halka dönük zayıf popülizmi en çok kullanan parti olacağını öne süren Hipotez 1 doğrulanmaktadır.

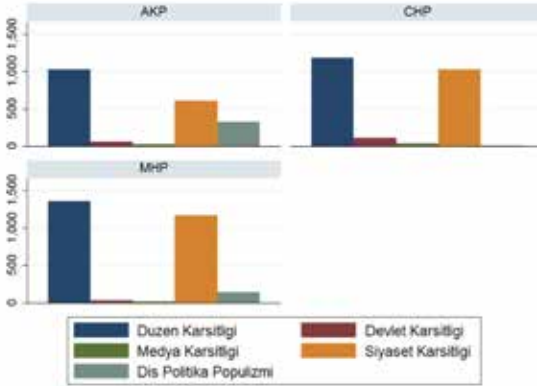
Grafik 2

Tüm partiler için İslami popülizm

Grafik 2 ise partilerin İslami popülizmi kullanım sıklıklarıyla alakalı bulguları ortaya koymaktadır. Beklenildiği üzere AKP bu popülizm türüne en çok başvuran parti olmuştur. Özellikle 2014 yılında Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı görevini üstlenmesi ve yerini Davutoğlu'na bırakmasıyla partinin İslami popülizmi kullanımında bir artış gözlenmektedir. Söz konusu yukarı yönlü trend 2016 ve 2017 yıllarında yönünü ters çevirmiştir. Bu bulguda söz konusu dönemde genel başkanlık koltuğuna oturan Binali Yıldırım'ın İslami popülizmi daha az kullanmasının etkisi olabilir (2016-2017 dönemindeki 11 parti grubu konuşmasının 6'sını Binali Yıldırım gerçekleştirmiştir). 2016 yılında gerçekleşen darbe girişimi sonrası ise AKP'nin İslami terim ve referansları siyasi söylemlerinde kullanma oranı ciddi oranda azalırken, MHP'nin 2016 yılı öncesi daha az kullandığı İslami popülizmi darbe girişimi sonrasında arttırdığı görülmektedir. Bu grafiğin en ilginç bulgusu şüphesiz CHP'nin İslami popülizmi söylemlerinde kullanmaya başlaması olmuştur. Buna göre 2015 yılı sonrası siyasi söylemlerinde İslami popülizmi kullanmaya başlayan partinin 2016 darbe girişimi sonrası bu oranı arttırarak koruduğu görülmektedir. Bu bağlamda CHP ve AKP'nin İslami popülist söylemleri 2017 yılı itibarıyla yaklaşık olarak aynı düzeyde kullandığı görülmektedir.

Analiz sonucu elde edilen düzen karşıtı söylemler ise grafik 3'de verilmiştir. Buna göre düzen karşıtı söylemleri en fazla kullanan parti beklenildiği gibi

MHP olarak görülmüştür. Buna karşılık muhalefet partisi olan CHP'nin düzen eleştirisi yapması beklenen bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu grafiğin muhtemelen ilginç sonuçlarından birisi iktidar partisi olan AKP'nin düzen eleştirisi söylemlerinin muhalefet partisinin söylemlerine yaklaşık degerde çıkmış olmasıdır. Bu bağlamda AKP'nin yoğun bir şekilde popülist bir söylem kullanacağını öne süren Hipotez 2 doğrulanmıştır. Bununla birlikte grafiğin yakından incelenmesi üç parti arasında popülizmin ayrı bileşenlerini kullanmaları bağlamında ciddi farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin düzen karşıtı popülizm oranı neredeyse diğer muhalefet partileri kadar yüksek olan AKP, özellikle dış politika popülizmini diğer partilere oranla çok daha sık ve yoğun olarak kullanmaktadır. Bu bulgu ile AKP'nin dış politika popülizmini daha yoğun kullanacağını öne süren 3. Hipotez doğrulanmaktadır. Dış politika popülizminin özellikle iktidar partilerini seçmen nezdinde sıkıştırmak adına muhalefet partileri tarafından kullanılması yaygın bir fenomendir. Bununla birlikte 16 yıldır iktidarda olan bir partinin dış politika popülizmini muhalefet partileri ile kıyaslanamayacak bir ölçüde kullanması, Türkiye örneğinin popülizm literatürü açısından çok ilginç bir vaka olduğunu göstermektedir.

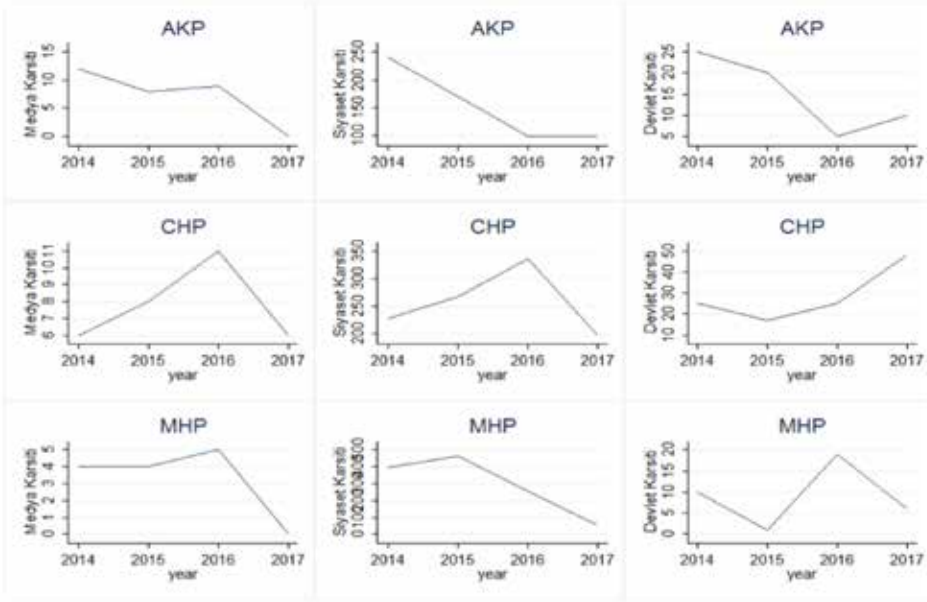

Grafik 3

Tüm partiler için düzen karşıtlığı (medya + siyaset + devlet + dış popülizm)

Grafik 4 güçlü popülizmin tüm bileşenlerinin yıllara ve partilere göre ortaya koymaktadır. Grafikteki ilginç bulgulardan birisi AKP'nin 2014 yılından itibaren medya karşıtı söylemini azaltması, buna karşın CHP'nin ise arttırmasıdır. Şüphesiz ki bu eğilim AKP'nin medya üzerindeki güç ve etkisini konsolide etmesiyle yakında ilişkilidir. Benzer şekilde özellikle 2016 yılı sonrasında MHP'nin de medya karşıtı söyleminde düşüş gözlemlenmektedir. Bu bulgu da AKP ve MHP arasında 15 Temmuz sonrasında oluşan ittifakın medya üzerindeki etkisini yansıtmaktadır. Tablodaki bir diğer ilginç bulgu AKP'nin devlet karşıtı söyleminin 2014 sonrasında giderek azalmasıdır. Bu

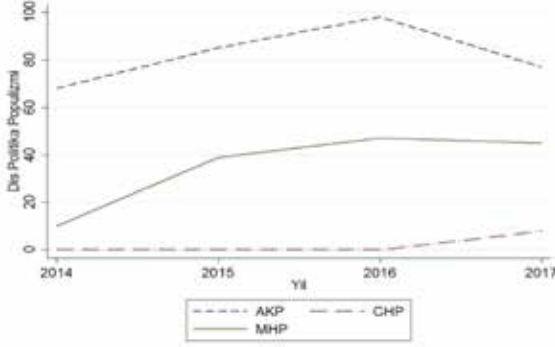
bağlamda partinin devlet aygıtı üzerindeki gücünü konsolide etmesinin bu etkiyi doğurmuş olabileceği değerlendirilebilir. Bu değişime paralel olarak CHP'nin de devlet karşıtı söylemini giderek arttırdığı gözlemlenmektedir. Bu değişim de CHP'nin devlet ile AKP'nin bir olduğu yönündeki algısının giderek güçlendiğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Grafik 4

Tüm partiler için güçlü popülizmin bileşenleri

Son olarak Grafik 5 de dış politika popülizminin zamansal eğilimi ortaya konulmuştur.. Daha öce de ifade edildiği gibi dış politika popülizmini en fazla AKP kullanmaktadır. Bunun yanında MHP'nin de dış politika popülizmini etkin bir şekilde kullandığı gözlemlenmektedir. Zamansal eğilim açısından bakıldığında ise yıllara göre AKP ve MHP'nin dış politika popülizminin benzerlikler gösterdiği gözlenmektedir... AKP'nin 2016-2017 yılları arasında dış politika popülizminde yaşanan kısmi düşüş ise, daha önce de ifade edildiği gibi, Erdoğan ve Davutoğlu'na kıyasla daha düşük bir profil tercih eden Binali Yıldırım'ın genel başkanlığı ile açıklanabilir. CHP'nin ise siyasi söylemlerinde kullanmadığı dış politika popülizmini 2016 yılı sonrasında kullanmaya başladığı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda ana muhalefet partisi olan CHP 2016 sonrası dönemde dış politika popülizmini söylemlerinde kullanmaya başlayarak söylemlerini diğer iki partiye yaklaştırdığı görülmektedir.

Grafik 5
Tüm partiler için dış politika popülizmi

Sonuç

1900'lerin ikinci yarısından sonra dünyada giderek güçlenen popülist partiler 2000'lerin başı itibariyle yaygınlaşarak dünya siyasetinin normal bir unsuru haline gelmiştir. Diğer bir deyişle popülizm dünya siyasetinde popüler hale gelmiştir. 1900'lerin ikinci yarısında sayıları az olan popülist siyasi aktörler bugün hemen hemen her ülkede mevcuttur. Bu durumun en büyük etkeni popülist siyasi aktörlerin kullandıkları sade ve direkt dildir (Canovan, 1999). Popülist siyasi aktörler seçmenle aralarındaki bağı kuvvetlendirip oy kitlesini genişletmek amacıyla halkla doğrudan ilişkiler kurma yoluna gitmektedir. Mudde (2012) bu durumu kitle iletişim araçlarının yaygın hale gelmesiyle açıklamaktadır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması sonucu siyasi aktörlerin halkla doğrudan iletişime geçebilecekleri kanallar artmıştır. Bununla beraber siyasi aktörlerin kullandıkları bu sade ve direkt dil bir siyasi aktörü popülist olarak nitelendirmek için yeterli olmasa da popülist söylemin temel bileşeni olan “halka hitap” kriterini yerine getirmektedir. Bununla birlikte bir siyasi aktörün popülist olarak nitelendirilebilmesi için ayrıca o aktörün düzen karşıtı söylemleri sıklıkla kullanması gerekmektedir.

Bu bağlamda popülizmi siyasi aktörlerin kullandıkları siyasi bir iletişim stili olarak tanımlamak bu aktörlerin popülist söylemlerini aynı zamanda ölçülebilir hale getirmektedir. Popülist söylemi ölçme adına yapılan ampirik çalışmalar gün geçtikçe artmaktadır. Akademisyenler farklı yöntemler kullanarak farklı ülkeler veya liderler için popülizmi ölçen ampirik çalışmalar gerçekleştirmektedirler. Farklı yöntemler yoluyla gerçekleştirilen bu çalışmaların yöntemleri oluştururken çıkış noktaları ise aynıdır: popülist söylem halka hitabı ve elit karşıtı söylemleri içermelidir.

Popülist parti olarak nitelendirilen partiler genel olarak muhalefette olan partiler olmakla birlikte bu partilerin iktidara gelmeleri durumunda popülist söylemlerinin tonunu azalttıkları görülmektedir. AKP'nin 16 yıldır iktidarda oluşuna rağmen popülist parti olarak görülmesi ise bu partiyi son derece ilginç bir vaka haline getirmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada AKP'nin siyasi söylemi, klasik popülist parti anlayışına Türkiye'de en çok yaklaşan parti olan MHP'nin ve ana muhalefet partisi olan CHP'nin siyasi söylemleri ile karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Bu analiz için veri olarak üç partinin belirlenen dönem aralığında (2014-2017) TBMM'de rutin olarak gerçekleştirilen haftalık grupları incelenmiştir.

Bu amaç doğrultusunda çalışmada Jagers ve Walgrave (2007)'nin Belçika'daki siyasi popülist söylemi ölçmek için uyguladıkları yöntem takip edilmiştir. Bu doğrultuda popülist söylemin temel bileşeni olan "halka hitap"ın popülizmin zayıf konseptini oluşturduğu kabul edilmektedir. Halka hitap için kullanılan referanslar popülist aktör tarafından toplumun bir kesimi ile aralarında bir bağ oluşturarak seçmen kitlesini genişletmek veya korumak amacıyla kullanılmaktadır. Halka hitap için kullanılan referanslar cümle içinde pozitif, negatif veya nötr olabilmekte ve buna göre kodlanmaktadır. Buna ek olarak bu çalışmada Türkiye'de siyasi aktörlerin halkla aralarında bağ oluşturmak adına İslami terim ve referansların kullanıldığı düşüncesinden hareketle siyasi aktörlerin kullandıkları bu İslami popülist söylemleri ölçmek adına zayıf popülizm konseptine İslami popülizm kategorisi eklenmiştir. Bu eklemeye birlikte konuşmalardaki referanslar pozitif, negatif, nötr veya İslami popülizm olarak kodlanmış ve bu doğrultuda popülist söylemin ilk aşaması olan zayıf popülist konsepti oluşturulmuştur.

Jagers ve Walgrave (2007)'in çalışmasında kullanılan yöntemin ikinci basamağı popülist söylemin ikinci ve üçüncü özelliklerini barındırmaktadır. Buna göre bir aktörün popülist olarak nitelendirilebilmesi için sıklıkla halka hitap etmesi yeterli değildir. Siyasi aktörün aynı zamanda düzen karşıtı (anti-elit) söylemleri de sıklıkla kullanıyor olması gerekmektedir. Popülist aktörlerin düşman olarak gösterdikleri bu elitler farklı elitler olabilmektedir. Bu bağlamda popülist aktörlerin düzen karşıtı söylemlerinde hedef aldıkları elitlerin belirlenmesi ve düzen karşıtı söylemlerinin boyutunun tespiti için Jagers ve Walgrave (2007) düzen karşıtı söylemleri üç kategoriye ayırmıştır. Buna göre düzen karşıtı söylemler: devlet karşıtı, siyaset karşıtı ve medya karşıtı alt kategorileri kapsamında ölçülmektedir. Alt kategorilerin her biri için bir ölçüm skalası belirleyen Jagers ve Walgrave, söylemleri bu skala aracılığıyla ağırlıklandırmışlardır. Bu çalışmada Jagers ve Walgrave

(2007)'nin düzen karşıtı alt kategorilerine “dış politika popülizmi” kategorisi eklenmiştir. Bunun nedeni ortaya çıktığı yere göre içeriği değişen popülist söylemin Türkiye’deki düzen karşıtı boyutunun bir basamağının da dış siyasi aktörler oluşudur. Bu düşünce ışığında Jagers ve Walgrave (2007)'nin siyaset karşıtı söylem skalasından esinlenerek dış politika popülizmi skalası oluşturulmuş ve bu söylemlerin ağırlıklandırılması yapılarak kodlanmıştır.

Yapılan analiz sonucu elde edilen bulgulara göre söylemlerinde İslami popülizmi en fazla kullanan parti AKP olarak tespit edilmiştir. Bununla beraber AKP'nin özellikle 2016 yılında meydana gelen darbe girişimi sonrası İslami popülist söylemlerinde gözle görülür azalış meydana gelmiştir. Buna karşın MHP'nin özellikle 2016 yılı sonrası İslami söylemlerinde ciddi bir artış gözlemlenmektedir. CHP'nin İslami popülist söylemlerinin ise 2015 yılı sonrası artarak 2017 yılı sonlarına doğru AKP'nin söylemlerine yaklaştığı görülmektedir.

Elde edilen diğer bir bulguya göre popülizmin zayıf konsepti olan halka hitabı, belirlenen dönem aralığında en çok kullanan parti beklenildiği üzere MHP'dir. Bununla birlikte AKP'nin de zayıf popülizmi kullanma konusunda MHP'ye oldukça yakın olduğu görülmüştür. CHP'nin ise bu iki partiye oranla zayıf popülizmi son derece az kullandığı ortaya çıkmaktadır. Popülist söylemin tamamlayıcı unsuru olan güçlü popülizm kodlamasından elde edilen bulgulara göre düzen karşıtı söylemler beklenildiği üzere en fazla MHP tarafından kullanılmıştır. MHP'nin düzen karşıtı söylemlerinin 2015 yılı sonrasında sürekli ve hızlı şekilde azaldığı görülmektedir. Bununla beraber düzen karşıtı söylemlerinde azalma olan MHP'nin 2015 yılı sonrası dış politika popülizmi söylemlerinde artış görülmektedir. Bu iki sonucun birlikte yorumlanmasıyla MHP'nin 2015 yılı sonrası AKP'ye yakın bir söylem benimsemiş olduğu bununla beraber devleti ve siyaseti eleştiren söylemlerini büyük ölçüde azalttığı görülmektedir.

Düzen karşıtı söylemlerle ilgili elde edilen diğer bir bulgu olan AKP'nin düzen karşıtı söylemlerinin muhalefet partisi olan CHP'nin söylemlerine çok yakın çıkması AKP'nin iktidar partisi olması dolayısıyla ilginçtir. Uzun süredir iktidarda olan bir partinin düzen karşıtı söylemlerinin olabildiğince az çıkması gerekmektedirken AKP'nin bu söylemleri muhalefet partisine yakın düzeydedir. Düzen karşıtı söylem kategorilerinden AKP'nin en fazla dış politika popülizmini kullandığı görülmektedir. AKP'nin siyasi söyleminde dış politika popülizmini kullanma oranı diğer iki partiye kıyasla oldukça yüksektir. Bu bağlamda yapılan bu analiz AKP'nin popülist söyleminin “ötekiler” kısmının büyük ölçüde dış politika popülizmi ile şekillendiği görüşünü doğrulamaktadır.

CHP'nin dış politika popülizmini kullanma oranının ise 2016 sonrası dönemde arttığı görülmektedir. CHP'nin aynı zamanda 2015 yılı sonrası İslami popülizmi siyasi söylemlerinde daha fazla kullandığı görülmektedir. MHP'nin ise 2015 sonrası dönemde söylemlerinin AKP'ye yaklaştığı görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda iki partinin de söylemlerinin de zaman içerisinde AKP'nin söylemleri doğrultusunda bir değişim yaşadığı görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada test edilen AKP'nin kullandığı popülist söylemi iktidarda kaldığı süre boyunca koruyup arttırmasının diğer partilerin söylemlerini AKP'nin söylemlerine doğru kaydırmalarına neden olup olmadığı sorusu cevap bulmuş olmaktadır. CHP ve MHP'nin siyasi söylemleri zaman içerisinde AKP'nin popülist söylemine benzer bir hal almıştır. Bu sonuç aynı zamanda Mudde (2004)'nin popülist söylemin artık her parti tarafından kullanılan bir iletişim stili haline geldiği savını da destekler niteliktedir.

Kaynakça/References

- Albertazzi, D. ve McD. (2008), *Twenty-First Century Populism*, Palgrave Macmillan, London.
- Canovan, M. (1981), *Populism*, London Junction, London.
- Canovan, M. (1999), Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy. *Political Studies*, 47(1), 2-16.
- Çınar, M. (2017), Turkey's 'Western' or 'Muslim' Identity and the AKP's Civilizational Discourse, *Turkish Studies*, 19(2), 176-197.
- De La Torre, C. (2000), *Populist Seduction in Latin America*. Ohio University Press, Athens.
- Gümüşçü, Ş. ve Sert, D. (2009), The power of the Devout Bourgeoisie: The Case of the Justice and Development Party in Turkey. *Middle Eastern Studies*, 45(6). 953-968.
- Hawkins, K. A. (2009), Is Chávez Populist? Measuring Populist Discourse in Comparative Perspective. *Comparative Political Studies*. 42(8), 1040-1067.
- Hawkins, K. A. (2010), *Venezuela's Chavismo and Populism in Comparative Perspective*, Cambridge University Press, New York.
- Jagers, J. ve Walgrave, S. (2007), Populism as Political Communication Style: an Empirical Study of Political Parties' Discourse in Belgium. *European Journal of Political Research*, 46: 319-345.
- Kessel, S. V. (2011), Explaining the Electoral Performance of Populist Parties: The Netherlands as a Case Study. *Perspectives on European Politics and Society*, 12(1), 68-88.
- Knight, A. (1998), Populism and Neo-Populism in Latin America, Especially Mexico. *Journal of Latin American Studies*. 30(2), 223-248.
- Laclau, E. (2005), *On Populist Reason*. Verso, London.
- Lloyd, J. (2003), The Closing of the European Gates? The New Parties of Europe. *The Political Quarterly Publishing*. Oxford.

- Özpek, B. B. ve Yaşar, N.T. (2017), “Populism and Foreign Policy in Turkey Under the AKP Rule”, *Turkish Studies*, 19(2), 198-216
- Mudde, C. (2004), The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*. 39(4), 541-563.
- Mudde, C. (2007), Populist Radical Right Parties in Europe. *Cambridge University Press*. Cambridge.
- Pauwels, T. (2011), Measuring Populism: A Quantitative Text Analysis of Party Literature in Belgium. *Journal of Elections*. 21(1), 97-119.
- Rooduijn, M. (2009a, May 28-29), The Concept of Populism in Comparative Research. A double Operationalization Strategy of Generalization and Particularization. *Paper Presented at the politicologenetmaal*, Nijmegen.
- Rooduijn, M. (2009b, Sebtember 10-12), A Populist Zeitgesit? Populist Parties and Mainstream Parties in the Netherlands and the United Kingdom, *Paper Presented at the ECPR General Conference*, Postdam,
- Selçuk, O. (2016), Strong Presidents and Weak Institutions: Populism in Turkey, Venezuela and Ecuador. *Southeast European and Black Sea Studies*. 16(4), 571-589.
- Stanley, B. (2008), The Thin Ideology of Populism. *Journal of Political Ideologies*. 13(1), 95-110.
- Taggart, P. (1995), New Populist Parties in Western Europe. *West European Politics*. 18(1), 34-51.
- Toprak, B. (1997), Türkiye’de Dinin Denetim İşlevi. Ersin Kalaycıoğlu – Yaşar Sarıbay (Ed.). *Türkiye’de Siyaset: Süreklilik ve Değişim*, (pp. 387-397). Der yayımları, İstanbul.
- Toprak, Z. (1992), Popülizm ve Türkiye’deki Boyutları. *Cem Yayınları; Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği*. 1992, 41-65.
- Toprak, Z. (2013), *Türkiye’de Popülizm (1908-1923)*. Doğan Kitap, İstanbul.
- Yabancı, B. (2016), Populism as the Problem Child of Democracy: The AKP’s Enduring Appeal and the Use of Meso-Level Actors. *Southeast European and Black Sea Studies*. 16(4), 591-617.